PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — CONTINUATOR AL LUPTEI REVOLUȚIONARE ȘI DEMOCRATICE A POPORULUI ROMÂN, AL TRADIȚIILOR MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI ȘI SOCIALISTE DIN ROMÂNIA

Expunere la adunarea festivă organizată cu prilejul aniversării a 45 de ani de la crearea Partidului Comunist Român

— *7 mai 1966* —

Dragi tovarăși,

Sărbătorim azi împlinirea a 45 de ani de la crearea Partidului Comunist Român — eveniment de importanță istorică în mișcarea revoluționară din țara noastră, care a dat un nou avînt luptei de eliberare socială și națională a maselor largi ale întregului popor pentru făurirea României libere și independente. *(Aplauze puternice).*

Crearea partidului comunist pe baza ideilor înaintate ale marxism-leninismului, ca detașament de avangardă al clasei muncitoare, reprezintă o etapă superioară în mișcarea revoluționară și democratică din România.

Partidul comunist este continuatorul luptelor seculare duse de poporul român pentru neatîrnarea țării, pentru formarea națiunii române și a statului național unitar, pentru accelerarea progresului social și înaintarea României pe calea civilizației.

Istoria mișcării muncitorești, a partidului comunist, este legată indisolubil de dezvoltarea economică, politică, științifică și culturală a țării, de progresul forțelor de producție, de acțiunea legilor sociale obiective și a diferiților factori interni și externi care au influențat istoria României. Înțelegerea rolului pe care l-a jucat partidul

în diferite etape necesită analiza aprofundată a poziției claselor și forțelor sociale față de evenimentele cruciale ale istoriei țării, examinarea activității militanților revoluționari, a oamenilor politici în lumina intereselor și tendințelor claselor pe care le-au reprezentat.

Istoria luptei clasei muncitoare, a mișcării socialiste, a partidului comunist trebuie prezentată în contextul vieții economice și sociale generale a țării, în strînsă legătură cu activitatea celorlalte forțe revoluționare, democratice și progresiste care au contribuit la dezvoltarea societății. Numai astfel putem avea o imagine reală, multilaterală a vieții sociale din România, putem înțelege în toată amploarea sa lupta revoluționară a poporului român pentru democrație, pentru pace și progres social, rolul jucat de clasa muncitoare, de partidul său de avangardă, în desfășurarea vieții politice, în transformarea revoluționară a societății. *(Vii aplauze).*

Interpretarea științifică, obiectivă a evenimentelor social-politice în toată complexitatea lor poate fi făcută numai în lumina materialismului dialectic și istoric, cea mai înaintată concepție despre lume și viață. Pe această bază putem aprecia în mod just drumul lung și greu străbătut de forțele revoluționare și progresiste ale poporului, evoluția clasei muncitoare de la naștere și pînă la transformarea ei în clasa conducătoare a societății, în principala forță socială a națiunii socialiste, glorioasa istorie a Partidului Comunist Român. *(Aplauze îndelungate).*

Întreaga istorie a țării demonstrează că poporul muncitor, forțele sale revoluționare, progresiste și patriotice au înfăptuit toate marile transformări revoluționare, au asigurat mersul înainte al societății noastre. Toate momentele importante din viața patriei noastre sînt legate de lupta maselor, a întregului popor — motorul progresu-

lui social, adevăratul făuritor al istoriei României. *(Vii aplauze).*

În marile bătălii sociale și naționale, din rîndul maselor largi populare s-au ridicat și se ridică mii și mii de luptători revoluționari, militanți și conducători politici de seamă. Identificîndu-se cu idealurile maselor, cu interesele națiunii, ridicîndu-se la nivelul înțelegerii cerințelor obiective ale dezvoltării sociale, al cunoașterii științifice a legilor luptei de clasă, ei pot îndeplini un rol important în organizarea și conducerea luptei revoluționare, aducînd astfel o contribuție prețioasă la progresul societății. Marxism-leninismul ne învață că activitatea diferiților militanți, personalități revoluționare și politice, poate fi prezentată în mod just numai în strînsă legătură cu clasa socială căreia îi aparțin. Numai astfel vom evita atît exagerarea meritelor unor militanți, cît și negarea contribuției lor la lupta pentru dezvoltarea socială. Nici un conducător, oricît de proeminent, nu poate fi prezentat drept singur făuritor al evenimentelor istorice, fără ca aceasta să ducă la zeificarea lui, la negarea rolului maselor, al poporului.

Aprecierea activității militanților revoluționari trebuie făcută ținîndu-se seama de contribuția și de rolul pe care l-au jucat în fiecare perioadă a vieții lor, în fiecare etapă a mișcării muncitorești. Prezentarea locului pe care l-au ocupat aceștia în lupta revoluționară din trecut trebuie făcută în funcție de realitate și nu de situația pe care o ocupă ei azi în partid. Ar fi greșit să se exagereze meritele din trecut ale unor conducători numai pentru a pune istoria „de acord“ cu prezentul; aceasta ar duce la denaturarea adevărului istoric.

Trebuie să ținem seama de faptul că istoria este făurită de oameni, cu calitățile și defectele lor. În procesul luptei revoluționare, al muncii pentru construcția socia-

lismului, în țara noastră s-au ridicat numeroși militanți care, într-o etapă sau alta, au jucat un rol de seamă în desfășurarea evenimentelor, au îndeplinit sarcini de răspundere în conducerea partidului și statului democrat-popular. În decursul anilor, unii dintre aceștia, în virtutea legilor firești ale naturii, n-au mai putut continua munca și lupta; alții au săvîrșit greșeli care au atras îndepărtarea lor din funcțiile de răspundere pe care le dețineau și, uneori, chiar din partid. Istoria trebuie să prezinte întregul proces al luptei revoluționare în complexitatea sa, să pornească de la analiza științifică a realității sociale, să înfățișeze faptele nu după dorințele subiective ale oamenilor, nu după nevoi politice de moment, după criterii de conjunctură, ci așa cum s-au petrecut ele, corespunzător adevărului vieții. *(Aplauze).* Este necesar să se analizeze și să se aprecieze cu maximum de obiectivitate contribuția pe care a adus-o fiecare militant, la timpul respectiv, în mișcarea muncitorească, în viața poporului. Valoarea unei istorii cu adevărat științifice constă în înfățișarea obiectivă a faptelor, în interpretarea lor justă, constituind astfel o oglindă a conștiinței de sine a poporului, a claselor, înmănunchind experiența de viață și de luptă a maselor și a conducătorilor.

Drumul străbătut de forțele revoluționare ale poporului, de partidul comunist nu a fost întotdeauna neted și drept. În procesul luptei de clasă, al construcției socialismului, au trebuit să fie înfrînte multe piedici și greutăți, au apărut lipsuri și greșeli, au avut loc și insuccese. În rîndul clasei muncitoare, al partidului s-au găsit însă totdeauna forțe capabile să asigure depășirea momentelor grele, învingerea dificultăților și mersul înainte spre socialism. *(Aplauze puternice, îndelungate).* Prin elanul și energia revoluționară a maselor, prin forța și capacitatea de luptă a partidului s-a asigurat victoria idealuri-

lor înaintate ale clasei muncitoare, mersul înainte nestăvilit al societății noastre. Numai înfățișînd întregul ansamblu de fapte și împrejurări care au jalonat lupta pentru răsturnarea vechii societăți și construirea socialismului, putem reda istoria mișcării revoluționare, a partidului comunist în toată măreția sa, putem oferi noilor generații un izvor de învățăminte prețioase în munca pentru înflorirea continuă a patriei noastre socialiste. *(Vii aplauze).*

Congresul al IX-lea a trasat sarcina elaborării istoriei partidului nostru de la începuturile mișcării muncitorești din România și pînă azi, în strînsă legătură cu realitățile politice, economice și sociale ale fiecărei etape de dezvoltare a țării. Redînd lupta eroică desfășurată de clasa muncitoare, de țărănime, intelectualitate, de toți oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, sub conducerea partidului comunist, cît și activitatea celorlalte forțe progresiste, trebuie să ținem seama și de împrejurările grele în care s-a desfășurat această luptă, de înrîurirea pe care au exercitat-o asupra mișcării revoluționare o serie de factori interni și externi din acea vreme. Reorganizarea recentă, în lumina criteriilor stabilite de Congres, a „Muzeului de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România“ constituie un început bun. Va trebui, desigur, să se continue munca de cercetare în vederea îmbunătățirii continue a prezentării faptelor și documentelor din muzeu, astfel încît ele să redea cît mai complet și veridic istoria revoluționară din țara noastră. *(Aplauze).*

Bogată în fapte mărețe și evenimente politice remarcabile, exprimînd devotamentul neclintit al comuniștilor pentru cauza poporului, înaltul lor patriotism, istoria partidului nostru reprezintă un puternic mijloc de educare a membrilor săi, a întregului popor, în spiritul glo-

rioaselor tradiții ale mișcării revoluționare din România, ale luptei eroice duse de clasa muncitoare, de toate forțele patriotice, pentru democrație și socialism. *(Vii aplauze).*

ÎNCEPUTURILE LUPTEI REVOLUȚIONARE A CLASEI MUNCITOARE DIN ROMÂNIA; CREAREA ȘI DEZVOLTAREA MIȘCĂRII SOCIALISTE

Tovarăși,

Din cele mai vechi timpuri, bogățiile solului și ale subsolului, hărnicia, spiritul inventiv și capacitatea creatoare a poporului român au asigurat, în ciuda împrejurărilor istorice vitrege, dezvoltarea continuă a forțelor de producție, progresul vieții materiale și spirituale a României. Datorită acțiunii legilor obiective ale dezvoltării societății, precum și luptei necurmate a forțelor sociale avansate, poporul nostru a mers mereu înainte, dovedindu-se în decursul veacurilor un puternic factor de progres și civilizație în această parte a lumii, aducîndu-și contribuția la tezaurul creației materiale și spirituale a popoarelor, la înflorirea geniului uman.

Nenumărate pagini din istoria țării noastre sînt pline de luptele revoluționare ale țăranilor, tîrgoveților, meșteșugarilor, cărturarilor, păturilor largi ale poporului, care s-au ridicat de-a lungul secolelor, în repetate rînduri, împotriva asupririi și împilării străine, pentru dreptate socială, pentru neatîrnarea patriei.

Datorită puternicei ascuțiri a contradicțiilor economice și sociale, ca urmare a apariției relațiilor de producție capitaliste, secolul al XIX-lea este dominat în țara noastră de puternice frămîntări revoluționare. Răscoala populară condusă de Tudor Vladimirescu, revoluțiile burghezo-

democratice de la 1848 din Țara Românească, Moldova și Transilvania, unirea Moldovei cu Țara Românească în 1859 și formarea statului național român, reforma agrară din 1864, cucerirea independenței naționale în 1877 au stimulat mersul înainte al societății, creșterea forțelor de producție ale țării. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, o dată cu dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste, în țara noastră are loc începutul creării industriei. În procesul apariției și dezvoltării industriei capitaliste asistăm la nașterea unei noi clase sociale — proletariatul, căruia i-a revenit misiunea istorică de a duce mai departe lupta revoluționară a poporului, de a elibera întreaga societate de exploatare și asuprire, de a inaugura epoca dreptății sociale. *(Aplauze puternice).*

Existența formelor de producție feudale în agricultură stînjenea dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste la sate, frîna evoluția întregii economii. În aceste condiții, lichidarea proprietății moșierești și împroprietărirea țăranilor se ridica cu o deosebită acuitate, ca o problemă fundamentală a progresului societății.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea are loc pătrunderea capitalului străin în industria României, acapararea principalelor ramuri ale acesteia. Trusturile imperialiste străine imprimă un caracter unilateral economiei, urmărind transformarea țării într-o sursă de materii prime ieftine și o piață de desfacere pentru produsele lor, se amestecă în treburile interne ale României, știrbind grav independența și suveranitatea țării.

Dezvoltarea forțelor de producție și schimbările petrecute în relațiile de producție au dus la transformări adînci în structura de clasă a societății. Chiar și după reforma agrară din 1864 și alte reforme cu caracter burghezo-democratic, moșierimea continua să dețină puternice poziții în economia națională și în viața politică a țării ;

la sfîrșitul secolului trecut, peste jumătate din totalul suprafeței cultivabile a țării se afla în stăpînirea marilor proprietari funciari. Fiind legată de o formă de proprietate și de relații de producție învechite, depășite istoricește, moșierimea constituia clasa cea mai reacționară a societății, ea se opunea cu înverșunare oricăror reforme și schimbări progresiste și democratice.

Masele țărănești, lipsite de pămînt și de drepturi politice, supuse exploatării duble — a moșierilor și arendașilor capitaliști, vital interesate în lichidarea proprietății moșierești, se ridică continuu la luptă împotriva claselor exploatatoare, pentru reforme economice și democratice, pentru o viață mai bună. Țărănimea reprezenta o puternică forță progresistă a societății, dar, datorită lipsei de organizare, ea nu-și putea pune încă în valoare întregul potențial revoluționar.

Extinderea relațiilor capitaliste, procesul de dezvoltare a industriei fac să crească rolul burgheziei în viața politică și socială a țării. Clasa capitalistă era interesată în dezvoltarea economiei industriale, a comerțului și transporturilor, în folosirea științei și tehnicii în producție, ceea ce corespundea cerințelor obiective ale progresului societății. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, numeroși gînditori și oameni politici demonstrează necesitatea industrializării pentru progresul societății, pentru viitorul României și întărirea independenței sale, creînd un puternic curent de opinie pentru reforme democratice care să asigure dezvoltarea multilaterală a țării.

Datorită condițiilor în care s-a desfășurat revoluția burghezo-democratică în România, o parte a burgheziei a pactizat din punct de vedere politic cu moșierimea, ceea ce a avut urmări negative asupra evoluției economice și sociale a țării. Totodată, ies tot mai mult în evidență limitele de clasă ale burgheziei, se intensifică exploatarea pro-

letariatului, măsurile luate pentru îngrădirea drepturilor și libertăților maselor muncitoare. Cu toate acestea, burghezia, aflată în plină ascensiune, avea de îndeplinit încă un rol important în viața socială și politică a României.

Evenimentul cel mai important în această perioadă îl reprezintă afirmarea pe arena istoriei a clasei muncitoare, forța cea mai înaintată a societății, purtătoare consecventă a idealurilor de progres, de eliberare socială și națională a poporului român. *(Vii aplauze)*. Prin natura sa de clasă, prin locul său în producția materială, proletariatul devine exponentul aspirațiilor întregului popor muncitor, interesele sale corespunzînd pe deplin cu interesele tuturor oamenilor muncii, cu cerințele obiective ale dezvoltării societății.

În cadrul societății românești din acea vreme exista, de asemenea, o pătură mijlocie largă — alcătuită din mici meseriași, negustori și alte categorii sociale — care în mod obiectiv era interesată în dezvoltarea democratică a țării. Ca urmare a progresului economiei, științei și culturii, se formează intelectualitatea țării ; cu toate contradicțiile din atitudinea sa politică, ea a jucat un rol de seamă în viața social-politică a României.

Structura economică și socială la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea arăta că România se afla în prima fază a dezvoltării capitalismului.

Analiza datelor economice-sociale demonstrează netemeinicia afirmațiilor unor istorici și economiști potrivit cărora România intrase în acea perioadă în stadiul capitalismului monopolist, devenind un stat imperialist. Procesul de concentrare și centralizare a producției și capitalului făcuse abia primii pași și era departe de a avea un rol dominant în viața economică și politică a României. Capitalul financiar se afla într-o formă incipientă ; sistemul bancar și de credit era lovit puternic de marea

finanță capitalistă internațională. România nu numai că nu exporta capital și nu participa la împărțirea pieței mondiale, dar se afla ea însăși în sfera de influență a marilor puteri imperialiste, făcea obiectul acestei împărțiri. Monopolurile imperialiste își disputau locul pe piața românească, iar o parte însemnată a teritoriului țării noastre se afla încă sub ocupație străină.

Tovarăși,

Dezvoltarea luptei clasei muncitoare este legată indisolubil de apariția și răspîndirea în țara noastră a socialismului științific, a ideilor marxiste. Tradiția democratică din gîndirea românească, intensa activitate pe tărîm teoretic desfășurată de gînditori progresiști și revoluționari, ca Nicolae Bălcescu, Cezar Bolliac, Mihail Kogălniceanu, C. A. Rosetti și alții, au creat un climat favorabil răspîndirii ideilor socialiste. Încă de la începutul secolului al XIX-lea pătrunseseră în țara noastră ideile socialismului utopic, al cărui reprezentant de frunte era Teodor Diamant, inițiatorul falansterului de la Scăeni-Prahova din 1835, figură reprezentativă a socialismului fourierist pe plan european. O dată cu crearea Internaționalei întîi, la activitatea căreia participă și socialiști români ca Mircea Rosetti, Gheorghe Panu, Vasile Conta, Zamfir Arbore, și o dată cu crearea la Timișoara a unei secții a Internaționalei în frunte cu Gheorghe Ungureanu și Carol Farcaș, ideile socialiste încep să fie tot mai larg cunoscute în România.

O contribuție de prim ordin la răspîndirea marxismului în țara noastră, la formarea conștiinței de clasă și maturizarea politică a proletariatului au adus-o publicațiile socialiste — „Contemporanul", „Revista socială", „Critica socială", precum și unele studii originale ale gînditorilor români, ca, de pildă, „Ce vor socialiștii români", „Karl

Marx și economiștii noștri", „Concepția materialistă a istoriei", „Anarhia cugetării" și altele. O serie de reprezentanți ai mișcării socialiste ca Iosif Nădejde, Ștefan Stîncă, Panait Mușoiu, Raicu Ionescu-Rion, Constantin Z. Buzdugan, abordează unele probleme importante ale evoluției sociale și politice a României în lumina socialismului științific.

O importanță deosebită în clarificarea problemelor sociale ale țării are activitatea teoretică desfășurată de Constantin Dobrogeanu-Gherea — una din cele mai proeminente figuri de gînditori socialiști ai țării noastre din acea vreme. Cu toate lipsurile și limitele sale, opera lui Dobrogeanu-Gherea ocupă un loc de mare însemnătate în istoria științelor sociale din România, în răspîndirea ideilor marxiste, în dezvoltarea concepției revoluționare a proletariatului.

Exploatarea exercitată de către capitaliștii autohtoni și trusturile imperialiste străine făcea ca condițiile de viață și muncă ale maselor muncitoare să fie deosebit de grele. Aceasta a dus la ascuțirea contradicțiilor dintre proletariat și burghezie, a determinat amplificarea luptei de clasă între acestea, a accelerat organizarea clasei muncitoare din România. În a doua jumătate a secolului trecut — s-ar putea spune o dată cu nașterea clasei muncitoare — se formează primele organizații profesionale și cercuri politice ale muncitorilor, apar primele ziare muncitorești. Acțiunile greviste și demonstrațiile pentru revendicări economice, pentru cucerirea zilei de muncă de opt ore și a dreptului la organizare reflectă gradul de dezvoltare a conștiinței politice de clasă a proletariatului. O puternică influență în viața socială a țării aveau campaniile politice inițiate de mișcarea muncitorească și socialistă pentru obținerea dreptului de vot universal. Din rîndurile proletariatului se ridică conducători ca Alexandru Ionescu, Constantin Olcescu și alții, care joacă un rol

important în organizarea și îndrumarea mișcării muncitorești din țara noastră.

Crearea în 1893 a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România constituie un moment de însemnătate istorică în dezvoltarea luptelor sociale din țara noastră, în organizarea clasei muncitoare pe plan național, începutul afirmării sale în principalele probleme care frămîntau viața social-politică a societății din acea vreme. *(Aplauze puternice).* Înființarea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România marchează intensificarea răspîndirii în cadrul mișcării noastre muncitorești a teoriei științifice despre lume și viață, elaborată de Marx și Engels, marii dascăli ai proletariatului internațional.

Înscriind ca revendicări principale imediate ameliorarea stării materiale și intelectuale a muncitorilor, dreptul de grevă, de organizare, de întrunire, învățămînt general, ziua de muncă de 8 ore, programul Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România afirmă, totodată, pentru prima dată în istoria României, necesitatea luptei pentru *„desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și prefacerea lor în proprietate socială“, „distrugerea societății burgheze și întemeierea societății socialiste“* [1]. Atitudinea mișcării socialiste împotriva monarhiei, pentru o republică democratică, pentru realizarea egalității între toți cetățenii, indiferent de naționalitate, a contribuit la crearea unei largi opinii democratice în România.

Ca pe întreg teritoriul țării, mișcarea muncitorească din Transilvania se afirma cu tot mai multă putere. Crearea, începînd cu 1890, a organizațiilor locale ale Partidului Social-Democrat în Transilvania, intensificarea relațiilor dintre socialiștii din România și cei transilvăneni, unita-

[1] „Programul Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România“, București, 1894, p. 7.

tea tot mai strînsă a forțelor proletariatului de diferite naționalități au constituit factori care au favorizat dezvoltarea mișcării muncitorești, crearea unității naționale a poporului român. *(Vii aplauze).*

Încă de la începuturile sale, mișcarea muncitorească s-a pronunțat pentru dezvoltarea industriei, cerînd promovarea unei politici vamale protecționiste și asigurarea calificării forței de muncă. *„Întemeierea industriei* — scria ziarul socialist „Lumea nouă" — *se impune la noi cu atîta seriozitate, încît nepăsarea în această privință poate aduce cele mai mari nenorociri asupra țării. România nu poate rămîne o țară agricolă... trebuie creată în România industrie mare"* [1]. Constantin Dobrogeanu-Gherea remarca faptul că dezvoltarea industriei constituie calea principală pentru înlăturarea rămînerii în urmă a țării, pentru deschiderea unor noi orizonturi societății românești. *„Acolo unde strigătul strident al sirenei* — scria el — *cheamă mulțimea muncitoare la muncă, acolo unde masele muncitoare în mine răscolesc măruntaiele pămîntului, unde ciocane uriașe spulberă blocuri de oțel, unde pădurea de coșuri înălțată spre cer anunță izbînda și victoria muncii omenești asupra naturii... acolo unde fierbe și spumegă lupta uriașă dintre muncă și capital, din care trebuie să nască o lume nouă... acolo naște viitorul !"* [2]

Sub înrîurirea ideilor mișcării socialiste, numeroși oameni de știință, artă și cultură se orientează în operele lor după ideile materialiste, iau poziție împotriva nedreptăților sociale, își manifestă simpatia față de cauza poporului muncitor.

Intensitatea activității desfășurate de socialiștii români atrage atenția opiniei publice mondiale, inclusiv a condu-

[1] „Lumea nouă" din 17 octombrie 1895.
[2] C. Dobrogeanu-Gherea. „Neoiobăgia", București, 1910, p. 494.

cătorilor mișcării muncitorești internaționale. Friedrich Engels a remarcat cu satisfacție procesul de maturizare ideologică și politică a mișcării muncitorești din România, apreciind faptul că socialiștii români adoptaseră în programul lor principiile de căpetenie ale teoriei marxiste.

Aflîndu-se la începutul afirmării sale, mișcarea socialistă din țara noastră avea și o serie de limite, în rîndurile ei persistau confuzii izvorîte din stadiul dezvoltării sociale, din lipsa de experiență și insuficienta maturizare ideologică, precum și din teoriile reformiste și practicile oportuniste predominante în cadrul Internaționalei a II-a. Caracterul eterogen al partidului socialist, existența în conducerea sa a unor elemente nelegate de clasa muncitoare, inconsecvente din punct de vedere politic și ideologic, au determinat spre sfîrșitul secolului dezorganizarea acestuia. Partea înaintată a proletariatului, militanții revoluționari ca Ioan C. Frimu, Ștefan Gheorghiu, Mihail Gh. Bujor, Alecu Constantinescu, Vasile Anagnoste au dus însă mai departe mișcarea muncitorească, reușind la începutul secolului al XX-lea să reorganizeze activitatea sindicală, iar apoi, în 1910, să refacă partidul socialist din România. Partidul social-democrat, „vlăstar al vechii rădăcini socialiste", cum se intitula el, a inițiat și condus acțiunile muncitorești din acești ani, a făcut ca proletariatul să se afirme și mai mult ca cea mai înaintată forță politică din România.

O trăsătură caracteristică a vieții sociale din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea o constituie mișcările țărănești, care au culminat cu marea răscoală din primăvara anului 1907. Prin amploarea și intensitatea ei, prin revendicările exprimate de masele țăranilor, răscoala din 1907 a reliefat necesitatea acută a înlăturării relațiilor de producție feudale, a rezolvării problemei agrare în favoarea maselor largi

ale țărănimii, a dezvăluit marile energii revoluționare ale țărănimii, reprezentînd una din paginile glorioase ale luptei sociale a poporului român.

Mișcarea muncitorească, preocupată de problema agrară încă din secolul trecut, și-a manifestat cu putere, în timpul răscoalei, solidaritatea cu țărănimea, protestul împotriva represiunilor dezlănțuite de cercurile guvernante, cerînd împroprietărirea țăranilor. Sprijinul acordat de clasa muncitoare luptelor țărănimii prevestea zorii alianței muncitorești-țărănești, care avea să devină cea mai puternică forță socială și politică a societății noastre. *(Aplauze îndelungate).*

Unul din marile evenimente care au dominat începutul secolului al XX-lea a fost războiul mondial din 1914 — 1918, dezlănțuit de către puterile imperialiste pentru împărțirea sferelor de influență ale lumii, acapararea de colonii și teritorii străine.

Partidul Social-Democrat din România s-a situat în rîndul partidelor și grupărilor de stînga din Internaționala a II-a care au condamnat războiul imperialist și a avut un rol activ în organizarea Conferinței socialiste internaționale de la Zimmerwald îndreptată împotriva războiului. Dezvăluind primejdia ce amenința România din partea ambelor tabere imperialiste, socialiștii români au militat pentru o politică de neutralitate. Clasa muncitoare s-a ridicat împotriva războiului, organizînd numeroase greve, întruniri și demonstrații, printre care lupta eroică a muncitorilor gălățeni din iunie 1916. După doi ani de neutralitate, România burghezo-moșierească s-a alăturat coaliției imperialiste a Antantei, care promitea satisfacerea deziderátului unității naționale.

Problema care frămînta profund clasele sociale, masele populare din România era făurirea statului național unitar — aspirație seculară a poporului român, necesitate

legică a dezvoltării societății românești. *(Aplauze puternice)*. Așa cum arăta Lenin în ianuarie 1917, „...*foarte mulți români și sîrbi (în raport cu numărul total al românilor și sîrbilor) locuiesc în afara granițelor statului «lor», că, în general, «construcția de stat» în direcția burghezo-națională nu s-a terminat în Balcani*..." [1].

În împrejurările prăbușirii Imperiului habsburgic, ale triumfului Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, care a dat o puternică lovitură sistemului imperialist, a apărut posibilitatea încununării victorioase a luptei de eliberare națională a poporului nostru, pentru încheierea procesului de formare a statului național unitar român. *(Vii aplauze)*. Înfăptuirea unității statului român — operă a maselor largi din întreaga țară, a întregului nostru popor — a realizat cadrul național și social-economic pentru dezvoltarea mai rapidă a forțelor de producție; înmănuncherea laolaltă a energiilor și capacităților creatoare ale poporului nostru a creat condiții favorabile activității forțelor progresiste ale societății, mișcării muncitorești revoluționare. *(Aplauze îndelungate)*.

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, făurirea primului stat socialist din lume au deschis în istoria omenirii epoca revoluțiilor proletare, epoca trecerii de la capitalism la socialism. *(Aplauze)*. Victoria proletariatului din Rusia, condus de Partidul Comunist făurit de Lenin, ideile lui Octombrie au stimulat spiritul revoluționar al clasei muncitoare, al maselor largi populare de pe toate meridianele globului, răsunînd ca un îndemn înflăcărat la lupta pentru realizarea aspirațiilor lor de libertate și progres, pentru eliberare socială și națională. *(Vii aplauze)*.

---

[1] *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 30, București, Editura Politică, 1964, ed. a doua, p. 355.

Muncitorimea română și-a exprimat, în cadrul a numeroase manifestații și demonstrații de masă, solidaritatea cu proletariatul victorios din Rusia. Mii și mii de muncitori români care se aflau evacuați cu întreprinderile pe teritoriul Rusiei și mulți din prizonierii români, foști ostași în armata austro-ungară, au format batalioane revoluționare, unități militare, luptînd cu devotament și abnegație pentru cauza revoluției. *(Vii aplauze)*.

Adîncirea contradicțiilor social-economice ale regimului burghezo-moșieresc, cauzată de distrugerile războiului, de dezorganizarea activității economice și înrăutățirea situației materiale a maselor largi populare, determină în anii 1918—1920 o creștere impetuoasă a avîntului și combativității revoluționare a maselor muncitoare. Subliniind faptul că *„revoluția rusă a făcut primul pas"* pe calea victoriei proletariatului pe scară mondială, că *„de azi începe o nouă eră în istoria lumii"*, socialiștii români arătau că *„eliberarea noastră poate și trebuie să fie numai opera noastră proprie"* [1]. Puternica demonstrație de la 13 Decembrie 1918 din București, numeroasele greve, mitinguri și mari manifestații, în timpul cărora nu o dată masele au ajuns să stăpînească strada, au demonstrat intensificarea și caracterul organizat al luptei proletariatului, voința sa de a cuceri, pe cale revoluționară, drepturi și libertăți democratice, de a imprima dezvoltării sociale o orientare corespunzătoare intereselor celor ce muncesc.

O importanță deosebită are greva generală din 1920, care cuprinde pentru prima oară întregul proletariat român în lupta împotriva claselor exploatatoare. Prin amploarea și combativitatea sa revoluționară, greva generală a fost cel mai important moment din istoria luptelor de clasă din România ; ea a zguduit puternic însăși

[1] „Documente din Istoria mișcării muncitorești din România (1916—1921)", București, Editura politică, 1966, p. 71, 72.

temelia regimului burghezo-moșieresc. Clasa muncitoare s-a afirmat ca o forță națională în stare să-și asume rolul de conducător al întregului popor în lupta pentru transformarea revoluționară a societății, să conducă destinele întregii națiuni. *(Aplauze puternice)*.

FĂURIREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ȘI LUPTA SA PENTRU APĂRAREA INTERESELOR VITALE ALE OAMENILOR MUNCII, ÎMPOTRIVA FASCISMULUI, PENTRU INDEPENDENȚA PATRIEI

Tovarăși,

Acțiunile desfășurate de clasa muncitoare în perioada avîntului revoluționar, greva generală din octombrie 1920 au scos totodată în evidență necesitatea creării unui partid revoluționar, capabil să organizeze și să conducă proletariatul în lupta pentru îndeplinirea sarcinilor sale istorice.

Procesul profund și rapid de radicalizare prin care trece mișcarea muncitorească din țara noastră în acești ani este însoțit de clarificări politice și ideologice, de hotărîrea de a rupe cu reformismul Internaționalei a II-a. Marea majoritate a membrilor Partidului Socialist din România se pronunță pentru transformarea partidului socialist în partid comunist și afilierea sa la Internaționala a III-a creată de Lenin, pentru adoptarea unei linii consecvent revoluționare. *(Aplauze)*.

În toamna anului 1920 socialiștii români au trimis o delegație la Moscova pentru a discuta problemele afilierii mișcării muncitorești din țara noastră la Internaționala Comunistă. În timpul discuțiilor cu reprezentanții

Internaţionalei a III-a, Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici, Eugen Rozvani, care făceau parte din delegaţia română, manifestîndu-şi adeziunea la principiile leniniste cu privire la partidul de tip nou, au exprimat o serie de obiecţii asupra aprecierilor date de Comintern situaţiei din România ca urmare a necunoaşterii realităţilor din ţara noastră. Totodată, ei au obiectat împotriva amestecului Cominternului în stabilirea componenţei organelor de conducere ale Partidului Comunist din România, considerînd că aceasta este atributul inalienabil al partidului însuşi.

La 8 Mai 1921 a avut loc la Bucureşti Congresul care a consfinţit transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist din România. *(Aplauze puternice, îndelungate).* Avînd pe ordinea de zi probleme şi documente de importanţă fundamentală pentru mişcarea muncitorească, printre care programul şi Statutul partidului, problema agrară şi altele, Congresul a dezbătut darea de seamă privind activitatea partidului, raportul asupra afilierii la Internaţionala Comunistă. Printre participanţii la Congres se numărau militanţi de seamă ai mişcării socialiste — Gheorghe Cristescu, care pînă la Congresul al III-lea a fost secretar general al Partidului Comunist din România, Alexandru Dobrogeanu-Gherea, Andrei Ionescu, Dumitru Grofu, Gheorghe Niculescu-Mizil, Gheorghe Stoica, Constantin Mănescu, Mihail Cruceanu şi alţii. La Congres, majoritatea covîrşitoare a delegaţilor au votat pentru crearea partidului comunist şi afilierea lui la Internaţionala Comunistă fără rezerve, iar o parte au votat pentru înfiinţarea partidului comunist şi afilierea lui la Internaţionala Comunistă, exprimînd rezerve în ceea ce priveşte obligativitatea hotărîrilor Internaţionalei Comuniste pentru partidele componente. Se poate spune, deci, că în unanimitate Congresul din mai 1921 a

hotărît transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist din România. *(Aplauze puternice).*

Crearea partidului comunist — detașamentul de avangardă al clasei muncitoare —, pe baza ideologiei marxist-leniniste, a constituit un moment de cea mai mare importanță în istoria proletariatului din România. Prin aceasta lupta revoluționară se ridică pe o treaptă superioară, se dă un puternic avînt procesului de clarificare ideologică, politică a mișcării muncitorești, dezvoltării conștiinței de clasă a proletariatului și celorlalte mase muncitoare ale poporului. Continuînd lupta de veacuri pentru eliberarea socială și națională, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste din România, partidul comunist este în noile condiții istorice exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, ale întregului popor. *(Vii aplauze).* Începînd din acest moment, clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist, a fost prezentă și și-a spus cuvîntul în toate evenimentele mai importante ale țării, s-a situat în fruntea luptei pentru progres social. *(Aplauze).* Încă din primii ani ai existenței sale, partidul comunist a fost nevoit să înfrunte prigoana dezlănțuită de clasele dominante. Din rîndurile partidului au căzut în lupta revoluționară, răpuși de gloanțele plutoanelor de execuție, exterminați în temnițe, mii și mii de luptători revoluționari. Teroarea dușmanului de clasă nu a reușit însă să înfrîngă voința de luptă a comuniștilor și celorlalți patrioți. Ei au continuat să țină sus steagul luptei pentru apărarea intereselor oamenilor muncii, să conducă clasa muncitoare, întregul popor la victoria asupra fascismului, pe calea făuririi României socialiste. *(Aplauze puternice).*

În memoria eroilor revoluționari și patrioți care și-au închinat viața cauzei libertății și fericirii poporului, vic-

hotărît transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist din România. *(Aplauze puternice).*

Crearea partidului comunist — detașamentul de avangardă al clasei muncitoare —, pe baza ideologiei marxist-leniniste, a constituit un moment de cea mai mare importanță în istoria proletariatului din România. Prin aceasta lupta revoluționară se ridică pe o treaptă superioară, se dă un puternic avînt procesului de clarificare ideologică, politică a mișcării muncitorești, dezvoltării conștiinței de clasă a proletariatului și celorlalte mase muncitoare ale poporului. Continuînd lupta de veacuri pentru eliberarea socială și națională, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste din România, partidul comunist este în noile condiții istorice exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, ale întregului popor. *(Vii aplauze).* Începînd din acest moment, clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist, a fost prezentă și și-a spus cuvîntul în toate evenimentele mai importante ale țării, s-a situat în fruntea luptei pentru progres social. *(Aplauze).* Încă din primii ani ai existenței sale, partidul comunist a fost nevoit să înfrunte prigoana dezlănțuită de clasele dominante. Din rîndurile partidului au căzut în lupta revoluționară, răpuși de gloanțele plutoanelor de execuție, exterminați în temnițe, mii și mii de luptători revoluționari. Teroarea dușmanului de clasă nu a reușit însă să înfrîngă voința de luptă a comuniștilor și celorlalți patrioți. Ei au continuat să țină sus steagul luptei pentru apărarea intereselor oamenilor muncii, să conducă clasa muncitoare, întregul popor la victoria asupra fascismului, pe calea făuririi României socialiste. *(Aplauze puternice).*

În memoria eroilor revoluționari și patrioți care și-au închinat viața cauzei libertății și fericirii poporului, vic-

hotărît transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist din România. *(Aplauze puternice)*.

Crearea partidului comunist — detașamentul de avangardă al clasei muncitoare —, pe baza ideologiei marxist-leniniste, a constituit un moment de cea mai mare importanță în istoria proletariatului din România. Prin aceasta lupta revoluționară se ridică pe o treaptă superioară, se dă un puternic avînt procesului de clarificare ideologică, politică a mișcării muncitorești, dezvoltării conștiinței de clasă a proletariatului și celorlalte mase muncitoare ale poporului. Continuînd lupta de veacuri pentru eliberarea socială și națională, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste din România, partidul comunist este în noile condiții istorice exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, ale întregului popor. *(Vii aplauze)*. Incepînd din acest moment, clasa muncitoare, sub conducerea partidului comunist, a fost prezentă și și-a spus cuvîntul în toate evenimentele mai importante ale țării, s-a situat în fruntea luptei pentru progres social. *(Aplauze)*. Încă din primii ani ai existenței sale, partidul comunist a fost nevoit să înfrunte prigoana dezlănțuită de clasele dominante. Din rîndurile partidului au căzut în lupta revoluționară, răpuși de gloanțele plutoanelor de execuție, exterminați în temnițe, mii și mii de luptători revoluționari. Teroarea dușmanului de clasă nu a reușit însă să înfrîngă voința de luptă a comuniștilor și celorlalți patrioți. Ei au continuat să țină sus steagul luptei pentru apărarea intereselor oamenilor muncii, să conducă clasa muncitoare, întregul popor la victoria asupra fascismului, pe calea făuririi României socialiste. *(Aplauze puternice)*.

În memoria eroilor revoluționari și patrioți care și-au închinat viața cauzei libertății și fericirii poporului, vic-

toriei socialismului, și au căzut în luptă, propun să păstrăm un moment de reculegere. *(Asistența, în picioare, păstrează un moment de reculegere).*

Tovarăși,

Dezvoltarea forțelor de producție în România după primul război mondial a avut loc în condițiile crizei generale a capitalismului, care și-a pus amprenta și asupra vieții economice din țara noastră.

Datorită marilor distrugeri și dezorganizării întregului aparat de producție și circulație provocate de război și de jaful ocupanților germani, problema economică dominantă era acum aceea a refacerii și punerii în funcțiune a potențialului economic existent pe întregul teritoriu al țării. După atingerea nivelului antebelic în principalele ramuri de producție în 1924, urmează o perioadă caracterizată prin accelerarea dezvoltării industriei și a întregii economii.

Între anii 1923 și 1929 industria românească cunoaște un avînt însemnat și se diversifică, deși ca structură continuă să predomine industria bunurilor de consum și industria extractivă. Sporește volumul capitalului investit, se îmbunătățește înzestrarea tehnică a întreprinderilor ; ca urmare, se ridică ponderea industriei în produsul social și în venitul național.

În același timp, această perioadă se caracterizează prin intensificarea procesului de concentrare și centralizare a capitalului și prin accentuarea opoziției marii burghezii autohtone împotriva capitalului străin, prin întărirea poziției sale într-o serie de ramuri ale industriei și circulației ; în același timp, monopolurile internaționale dețin o pondere importantă în economia României.

Cu toată creșterea înregistrată în economie în această perioadă, România continuă să rămînă o țară slab dez-

voltată din punct de vedere industrial. Datele recensămîntului din 1930 arată că din populația activă a țării numai 10,2% era ocupată în industrie, iar 78,2% în agricultură. Dezvoltarea producției a fost totodată însoțită de creșterea exploatării clasei muncitoare, salariile muncitorilor români fiind cu mult sub salariile plătite în țările capitaliste avansate.

Printre problemele social-economice ce se cereau rezolvate la sfîrșitul războiului, cea mai arzătoare pentru asigurarea mersului înainte al României era problema agrară. Sub presiunea marilor frămîntări sociale și a necesităților economice obiective, burghezia înfăptuiește în 1921 reforma agrară, care duce la exproprierea a peste 6 000 000 ha, adică circa 66% din întreaga suprafață de pămînt deținută de moșierime. Reforma agrară din 1921 dă impuls dezvoltării capitalismului în agricultură, slăbește puterea economică a moșierimii, reduce rolul jucat de această clasă în viața politică și socială a României. Totodată, la sate se accentuează diferențierea țărănimii, se adîncesc contradicțiile social-economice, crește rolul economic al burgheziei sătești.

În anii 1920—1929, paralel cu întărirea puterii economice, asistăm și la întărirea dominației politice a marii burghezii industrial-financiare, la accentuarea caracterului reacționar al puterii de stat burghezo-moșierești. Urmărind să-și asigure maximum de profit, clasele dominante și imperialiștii străini intensifică exploatarea maselor populare, restrîng drepturile și libertățile democratice ; reprimarea și înăbușirea mișcării revoluționare culminează prin interzicerea în 1924 a partidului comunist.

Trebuie remarcat faptul că în fața politicii reacționare a capitalului clasa muncitoare se găsea dezbinată, ca urmare a faptului că după Congresul din 1921 gruparea

de dreapta a fostului partid socialist, care s-a opus creării partidului comunist, a trecut la constituirea Partidului Social-Democrat. Aceasta a dus la scindarea unității clasei muncitoare pentru o lungă perioadă de timp, cu repercusiuni dintre cele mai grave asupra luptelor revoluționare și democratice din România.

Desfășurîndu-și activitatea în condițiile ilegalității, partidul comunist a împletit munca ilegală cu cea legală, creînd o serie de organizații, cum sînt sindicatele unitare și Blocul Muncitoresc-Țărănesc, care au desfășurat o largă activitate politică în rîndul muncitorilor și țăranilor. În același timp, partidul își îndreaptă eforturile spre închegarea unității de acțiune a clasei muncitoare, spre crearea alianței muncitorești-țărănești.

Congresele al II-lea, al III-lea și al IV-lea ale partidului, ținute în această perioadă, oglindesc preocupările din rîndurile partidului pentru clarificarea unor probleme ideologice și politice, pentru cristalizarea liniei generale politice, a tacticii și strategiei sale ; se depun eforturi în vederea consolidării organizatorice și întăririi legăturilor partidului cu masele largi.

Acest proces se desfășura însă anevoios, datorită atît moștenirii ideologice din vechea mișcare socialistă, cît și condițiilor în care era nevoit partidul să-și desfășoare activitatea și care împiedicau dezbaterea largă și principială în partid a problemelor social-economice ale dezvoltării României. La aceasta trebuie adăugate consecințele negative ale practicilor Cominternului de a numi cadrele de conducere ale partidului, inclusiv secretarul general, dintre oameni din afara țării, care nu cunoșteau viața și preocupările poporului român. Membrii mai vechi ai partidului își amintesc că la Congresele al IV-lea și al V-lea au fost desemnați ca secretari generali ai Comitetului Central al Partidului Comunist din România

doi militanți ai altor partide comuniste. Dacă amintim că și alți conducători ai partidului nostru au fost desemnați în acea vreme din rîndul unor oameni care nu trăiau în România și nu cunoșteau condițiile sociale și politice ale țării, ne dăm seama ce daune a provocat această practică luptelor revoluționare din țara noastră din acea perioadă. Confuziile ideologice din acea vreme din mișcarea muncitorească, existența unor elemente mic-burgheze carieriste în partid, cît și practicile arătate mai sus, au dus la izbucnirea luptelor fracționiste din 1929, care au dezorganizat grav activitatea partidului, aducîndu-l la un pas de lichidare tocmai în perioada ofensivei capitaliste împotriva maselor populare, în ajunul unor mari bătălii de clasă.

O etapă importantă în dezvoltarea Partidului Comunist din România o constituie Congresul al V-lea, ținut în 1931, în plină criză economică. El a făcut o analiză mai aprofundată situației economice și politice din România, a raporturilor între clasele și forțele politice, stabilind că România se găsea în perioada desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice, că proletariatului îi revenea sarcina istorică de a organiza, în alianță cu țărănimea muncitoare, răsturnarea regimului burghezo-moșieresc și trecerea treptată la revoluția socialistă. Pe baza acestei concluzii, Congresul al V-lea a stabilit linia generală, strategia și tactica partidului. El a pus capăt luptei fracționiste, a luat măsuri de întărire organizatorică a partidului, de dezvoltare a legăturilor sale cu masele largi ale oamenilor muncii.

Congresul al V-lea a orientat partidul spre intensificarea eforturilor în vederea realizării frontului unic muncitoresc, întăririi unității de acțiune a clasei muncitoare, a preconizat noi forme de luptă pentru organizarea maselor largi în scopul apărării intereselor lor economice și politice.

În același timp este necesar de relevat că în aprecierile Congresului al V-lea al Partidului Comunist din România au continuat să se manifeste o serie de confuzii și interpretări greșite în probleme importante privind linia politică generală, strategia și tactica partidului cum sînt: problema țărănească, problema națională și altele.

Deși în țara noastră țărănimea avea o mare pondere socială, iar rezolvarea problemei agrare pe calea exproprierii moșierilor și împroprietăririi țăranilor era hotărîtoare pentru desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice și trecerea la revoluția socialistă, în partid a dăinuit mult timp lozinca greșită a „naționalizării pămîntului", a colectivizării agriculturii prin „obști sătești", în condițiile orînduirii burghezo-moșierești. Congresul al V-lea a renunțat, ce-i drept, la aceste teze greșite și a pus lozinca justă a exproprierii marilor moșieri și împărțirii pămîntului fără plată la țărani. În același timp, el nu a reușit însă să clarifice pînă la capăt poziția partidului față de diferitele pături ale țărănimii în perioada desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice, preluînd în mod mecanic lozinci corespunzătoare altor țări și altor condiții; nu a elaborat un program clar al perspectivelor de dezvoltare a agriculturii românești. Aceasta a împiedicat în acea vreme partidul să desfășoare o activitate largă și să-și sporească influența politică în masele țărănimii, să înfăptuiască alianța muncitorească-țărănească.

În partid și-au făcut loc aprecieri eronate cu privire la unele partide și grupări politice din țară. Aprecierea Partidului Social-Democrat și a Partidului Socialist Independent — în activitatea cărora existau desigur concepții reformiste și multe practici greșite — ca agenturi ale claselor dominante a dăunat cauzei creării frontului unic muncitoresc. S-a manifestat o atitudine sectară față de grupările de stînga democratice din cadrul unor partide

burgheze, calificate fără discernămînt drept fasciste sau fascizante. Aceasta a împiedicat partidul, într-o anumită perioadă, să aprecieze în mod obiectiv raportul de forțe pe arena politică a țării, să-și concentreze lupta împotriva vîrfurilor reacționare ale partidelor burghezo-moșierești, și în primul rînd contra organizațiilor fasciste în ascensiune.

Într-o serie de documente, rezoluții, hotărîri ale Congreselor III, IV și V, România a fost apreciată în mod greșit ca „un stat tipic cu multe națiuni", creat pe baza „ocupării unor teritorii străine". Apreciindu-se nejust procesul de formare a statului național, în aceste documente se stabilea sarcina desfășurării unei permanente și intense activități în vederea așa-zisei „eliberări de sub imperialismul român" a „popoarelor asuprite", pe baza principiului dreptului națiunilor la autodeterminare pînă la despărțirea lor totală de statul existent. Introducerea în documentele partidului a lozincii autodeterminării pînă la despărțirea de statul unitar, indicațiile date partidului de a lupta pentru ruperea de România a unor teritorii locuite, în covîrșitoarea lor majoritate, de români, nu țineau seama de condițiile concrete ale României — stat unitar. Ele erau profund greșite, îndemnau, de fapt, la dezmembrarea statului național și la destrămarea poporului român. Învățătura marxist-leninistă proclamă dreptul popoarelor la autodeterminare nu în scopul destrămării statelor naționale constituite, ci, dimpotrivă, în vederea eliberării popoarelor asuprite și constituirii lor în state naționale suverane, în conformitate cu voința și hotărîrea maselor largi populare. *(Aplauze puternice).*

Aceste aprecieri și lozinci au fost părăsite în anii următori ca nejuste, în documentele partidului din anii 1938—1939 luîndu-se poziție fermă pentru apărarea unității naționale, a independenței și suveranității patriei. *(Vii aplauze).*

Tezele şi lozincile eronate întîlnite în documentele partidului în această perioadă s-au datorat lipsei unei analize aprofundate a istoriei poporului român, a dezvoltării economice-sociale şi a raportului de forţe din ţara noastră, cît şi însuşirii mecanice a unor teze elaborate în afară, ca urmare a practicilor Cominternului care stabilea directive ce nu ţineau seama de realităţile concrete din ţara noastră, dădea orientări tactice şi indicaţii ce nu corespundeau condiţiilor economice, social-politice, naţionale din România.

Consecinţele negative ale acestor practici şi metode aplicate în acea perioadă în mişcarea muncitorească din ţara noastră demonstrează ce importanţă uriaşă are pentru lupta revoluţionară respectarea neştirbită a dreptului fiecărui partid de a-şi elabora politica de sine stătător, el singur fiind în măsură să cunoască realităţile din ţara respectivă, să aprecieze în mod obiectiv sarcinile politice din fiecare etapă. *(Aplauze puternice).*

Cu toate lipsurile şi greşelile arătate, Congresul al V-lea a grăbit procesul de maturizare ideologică şi politică a clasei muncitoare, de întărire organizatorică a partidului, făcînd să crească rolul partidului comunist în organizarea luptelor sociale viitoare, împotriva fascismului şi războiului.

Tovarăşi,

După cum se ştie, în 1929 începe criza economică mondială care zguduie întreaga lume capitalistă. Producîndu-se pe fondul crizei generale a capitalismului, criza economică din 1929—1933 cuprinde toate ramurile de activitate şi toate ţările capitaliste, accentuînd şi mai mult instabilitatea lumii burgheze, făcînd să crească valul luptei revoluţionare a oamenilor muncii. În România criza de

supraproducție a fost agravată de o serie de factori de ordin intern și extern, printre care acela că în economia noastră predomina o agricultură înapoiată, cu puternice rămășițe feudale. La aceasta se adaugă creșterea datoriilor externe ale țării, acapararea unor întreprinderi importante de către capitalul străin, scăderea catastrofală a prețurilor produselor destinate exportului, concomitent cu menținerea la un nivel ridicat a prețurilor produselor importate. În țara noastră criza a dus la scăderea producției în toate ramurile industriei, cu excepția industriei petroliere care se găsea în mîna monopolurilor străine, unde producția a crescut. Apogeul crizei este atins în 1932, cînd indicele general al producției industriale scade din punct de vedere valoric la 57,7% față de 1929. În mod deosebit a scăzut producția industriei carbonifere și a industriei prelucrătoare. În 1933 capacitățile de producție erau nefolosite în proporție de 73% la fontă, 43% la oțel, 77% în industria lemnului etc. Ca urmare, șomajul a căpătat în 1932 o extindere fără precedent, ajungînd la circa 35% din totalul salariaților. În perioada crizei are loc un proces continuu de ruinare a întreprinderilor industriale mici și mijlocii, de centralizare a capitalului.

Capitaliștii străini și români au căutat să arunce greutățile economice provocate de criză pe spatele oamenilor muncii, intensificînd exploatarea acestora, reducînd salariile, aplicînd așa-zisele „curbe de sacrificiu".

Criza a dus la ruinarea a milioane de producători agricoli mici și mijlocii și la accentuarea degradării agriculturii. Prețurile produselor agricole au scăzut, în timp ce prețurile mărfurilor industriale s-au menținut la un nivel relativ ridicat. Acest decalaj a agravat situația maselor țărănimii, restrîngînd totodată piața pentru mărfurile industriale.

Criza economică a fost însoţită de o criză politică a regimului burghezo-moşieresc, concretizată în schimbarea şi remanierea continuă a guvernelor.

Concesiile acordate capitaliştilor străini adînceau starea de dependenţă economică şi politică a ţării, reprezentanţii puterilor imperialiste dictînd în mare măsură politica internă şi externă a României.

În această perioadă de adînci frămîntări sociale, partidul comunist îşi întăreşte legăturile cu masele ; creşte influenţa sa în rîndurile muncitorimii, ţărănimii, intelectualităţii, tineretului, femeilor, oamenilor muncii de toate naţionalităţile, se stabilesc legături şi se duc acţiuni comune cu organizaţii ale Partidului Social-Democrat, Partidului Socialist Independent şi cu ale altor grupări politice. O dovadă a acestei influenţe crescînde o constituie faptul că, în alegerile din 1931, Blocul Muncitoresc-Ţărănesc obţine o victorie însemnată, cîştigînd 5 locuri de deputaţi în parlamentul ţării.

Partidul comunist organizează o intensă muncă politică în rîndul maselor muncitoare, al unor largi pături sociale care se ridicau împotriva pregătirilor de război şi a fascismului, pentru alianţă cu Uniunea Sovietică.

În anii 1929—1933 păturile largi populare, în frunte cu clasa muncitoare, desfăşoară ample lupte sociale împotriva ofensivei capitalului şi monopolurilor străine. În perioada crizei economice, acţiunile muncitoreşti îşi sporesc forţa şi combativitatea, cuprind noi categorii ale proletariatului, îmbină tot mai mult revendicările economice cu obiectivele politice. Documente oficiale ale vremii arată că în 1929 numărul conflictelor de muncă s-a ridicat la 317, cuprinzînd peste 105 000 de persoane. Între anii 1929 şi 1932 au avut loc 377 de greve, la care participă muncitori din 1 054 de întreprinderi ; grevele însumează circa 845 000 de zile de lucru. Pe lîngă acestea, se înregis-

trează 840 de conflicte latente de muncă într-un mare număr de întreprinderi.

Prima mare bătălie de clasă din șirul luptelor sociale din această perioadă o constituie luptele minerilor de la Lupeni din 1929. Participă, de asemenea, la acțiuni greviste de mare amploare metalurgiștii din București, Arad, Reșița, Brașov, textiliștii din Buhuși și Cluj, muncitorii forestieri din Valea Mureșului, minerii din Livezeni, Dolcești și Aninoasa, petroliștii din Valea Prahovei, muncitorii portuari din Constanța, Brăila, Turnu-Severin, precum și alte mii de muncitori de pe întreg cuprinsul țării.

În desfășurarea luptelor din această perioadă au apărut forme noi de organizare și mobilizare a maselor. O importanță deosebită a avut crearea comitetelor de acțiune, a comitetelor de grevă, de întreprindere, alcătuite din comuniști, socialiști-independenți, social-democrați și muncitori fără partid, pe baza cărora se creează în numeroase întreprinderi și localități frontul unic muncitoresc de jos, se realizează unitatea de acțiune a muncitorilor. În acțiunile organizate în această perioadă apar forme noi, mai evoluate de luptă : demonstrații de stradă pentru solidarizarea cu greviștii, organizarea gărzilor de autoapărare, ocuparea întreprinderilor de către greviști.

Împovărați de datorii și impozite, țărani din județele Botoșani, Romanați, Sălaj, Sibiu, Gorj, Bihor și altele se ridică împotriva exploatării, a jugului fiscal, a abuzurilor autorităților, ajungînd la ciocniri cu jandarmii. Au loc, de asemenea, acțiuni revendicative ale învățătorilor și funcționarilor publici, studenților, invalizilor, văduvelor, pensionarilor.

Luptele din acești ani culminează cu marile bătălii revoluționare ale ceferiștilor și petroliștilor din ianuarie-februarie 1933. Organizatorul și conducătorul acestor importante acțiuni muncitorești a fost partidul comunist —

organele și organizațiile sale locale, celulele din fabrici și ateliere.

În 1932, conferința pe țară a muncitorilor ceferiști a ales un Comitet Central de acțiune, a cărui sarcină era coordonarea activității comitetelor de acțiune locale în vederea declanșării concomitente a grevei în rîndul tuturor categoriilor de oameni ai muncii de la C.F.R. Din Comitetul Central de acțiune făceau parte delegați ai muncitorilor din principalele centre feroviare, iar ca secretar a fost ales Gheorghe Gheorghiu-Dej, care a primit din partea partidului însărcinarea de a conduce activitatea acestui comitet.

În organizarea acțiunilor muncitorești din București o activitate intensă a desfășurat Comitetul de partid al Capitalei. Sub conducerea sa, comisia sindicală locală, al cărei secretar era Dumitru Petrescu, joacă un rol însemnat în pregătirea și desfășurarea luptei greviste, în organizarea solidarității cu greviștii a oamenilor muncii din București.

Acțiunile muncitorilor greviști de la Grivița s-au desfășurat sub conducerea nemijlocită a organizațiilor de partid din Ateliere. Un rol important în pregătirea luptei l-a avut sindicatul muncitorilor, iar în timpul grevei comitetul de grevă și cel de acțiune. În cursul desfășurării grevelor s-au evidențiat zeci și zeci de activiști revoluționari, membri și nemembri de partid, care au luat parte activă la lupte, printre care au fost Constantin Doncea, președintele comitetului sindical și al comitetului de grevă, Dumitru Popa, Chivu Stoica, Constantin Mardare, Vasile Bîgu și alții.

Luptele de la Grivița din februarie 1933, în cursul cărora muncitorii ceferiști au înfruntat cu eroism forțele represive ale regimului burghezo-moșieresc, au relevat combativitatea revoluționară a acestui detașament al clasei muncitoare, hotărîrea sa de a-și apăra interesele vitale.

Deși au căpătat un caracter de masă, luptele ceferiștilor n-au cuprins însă toate categoriile de salariați, ca, de exemplu, pe cei de la tracțiune și mișcare ; grevele de la Iași, Cluj, Oradea, Galați, Pașcani nu s-au declanșat concomitent cu cea de la Grivița, iar într-o serie de centre feroviare ca Brașov, Constanța, Timișoara, Buzău, Arad nu au avut loc greve. Aceasta a făcut ca amploarea luptelor să nu fie în întreaga țară pe măsura avîntului revoluționar din acea perioadă.

O mare amploare au avut și luptele desfășurate în ianuarie-februarie 1933 de muncitorii petroliști din Valea Prahovei. Largul caracter de masă al acestor acțiuni, la care participă mii și mii de oameni ai muncii, formele deosebit de ascuțite ale luptelor, care au culminat cu ocuparea centrului orașului Ploiești de către mase, au demonstrat înalta combativitate a acestui detașament al proletariatului român. Rolul conducător al acțiunilor revoluționare din Valea Prahovei l-a avut Comitetul județean al Partidului Comunist din România, care s-a sprijinit pe activitatea organizațiilor sindicale locale, pe comitetele de grevă și de acțiune, din rîndul cărora făceau parte muncitori din toate categoriile. În cursul luptelor, din rîndul muncitorilor greviști s-au ridicat zeci și zeci de activiști care s-au situat cu curaj în fruntea maselor. Printre cei care au luat parte la conducerea acțiunilor revoluționare din Valea Prahovei au fost Gheorghe Vasilichi, secretarul comitetului județean al partidului comunist, Tănase Avramescu, Constantin Nicolaescu, Constantin Mănescu, Mihail Moraru și alții.

Luptele de clasă din perioada crizei economice, și mai ales luptele din ianuarie-februarie 1933, au constituit un moment de o deosebită importanță în istoria mișcării noastre muncitorești, au avut o profundă înrîurire asupra vieții politice și sociale din România. Ele au dat o puternică lo-

vitură claselor exploatatoare, au frînat ofensiva capitalului împotriva drepturilor economice și politice ale oamenilor muncii. Desfășurate la scurtă vreme după instaurarea dictaturii fasciste hitleriste în Germania, luptele proletariatului român din 1933 au avut și o însemnătate internațională, înscriindu-se printre primele mari acțiuni ale proletariatului mondial împotriva fascismului.

În bătăliile de clasă purtate în anii 1929—1933, clasa muncitoare, în frunte cu partidul comunist, s-a afirmat cu putere pe arena istoriei ca cea mai înaintată forță a societății românești, avangarda luptei întregului popor împotriva pericolului fascist, pentru drepturi economice și politice, pentru democrație, independență și suveranitate națională. *(Aplauze puternice)*. În cursul desfășurării luptelor, precum și în perioada care le-a urmat, s-au întărit legăturile partidului cu masele, au crescut rîndurile partidului, în special din masele cele mai combative ale clasei muncitoare, a sporit rolul elementelor muncitorești în partid, în conducerea sa. S-a extins considerabil influența partidului în mase, s-a ridicat prestigiul său politic și s-a îmbogățit experiența lui revoluționară. În vîltoarea luptelor s-au format și s-au călit numeroși activiști și militanți revoluționari, cadre legate de clasa muncitoare, de interesele și năzuințele poporului nostru, care au jucat un rol important în organizarea și conducerea luptelor de clasă din anii următori, în înfăptuirea insurecției armate, în construcția societății socialiste. *(Aplauze)*.

Tovarăși,

După ieșirea din criza economică, producția industrială și agricolă cunoaște o continuă creștere, atingînd în 1938 cel mai înalt nivel cunoscut în orînduirea burghezo-moșierească. Se accentuează procesul de concentrare a capitalului și a producției, îndeosebi în industria grea extrac-

tivă și prelucrătoare, de formare a monopolurilor, care încep să joace un rol dominant în viața economică și politică a țării.

La sate, rămășițele semifeudale frînau dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție, agricultura rămînînd domeniul cel mai slab al economiei românești. Se adîncea procesul de diferențiere a țărănimii, numărul celor care-și pierdeau pămîntul în favoarea moșierilor și chiaburilor crescînd mereu.

Dezvoltarea economică a țării era în bună măsură încetinită și de faptul că o importantă parte a venitului național, produs prin truda poporului român, continua să fie însușită de monopolurile străine care dețineau poziții puternice în economia românească. Potrivit unor calcule estimative, în ajunul celui de-al doilea război mondial capitalul străin deținea 38% din capitalul societăților industriale pe acțiuni. Dominația monopolurilor străine în industrie accentuează înrobirea economică a poporului român, dependența țării față de interesele puterilor imperialiste.

În această perioadă, în viața politică a țării se face simțită tot mai pregnant influența cercurilor monopoliste reacționare. Se accentuează procesul de lichidare a democrației burgheze, de restrîngere a drepturilor și libertăților cetățenești.

Fenomenul cel mai caracteristic al tendințelor ultrareacționare promovate de cercurile oligarhiei române îl constituie crearea organizației teroriste de tip fascist „Garda de fier" și impunerea ei în viața politică a țării. Mișcarea legionară, agentura hitlerismului în România, aservită în întregime imperialismului german, a dus o politică profund antinațională, prejudiciind grav interesele poporului român. În cîrdășie cu reprezentanții burgheziei monopoliste, ea a trădat interesele poporului, a subordo-

nat țara dominației Germaniei hitleriste, punînd în pericol însăși existența României ca stat independent și suveran.

Împotriva acestei politici reacționare se ridică clasa muncitoare, în frunte cu partidul comunist, masele largi populare și unele cercuri ale burgheziei naționale.

Numeroși oameni politici democrați și reprezentanți ai intelectualității progresiste își manifestă neliniștea față de activizarea legionarilor și de pericolul înfeudării țării imperialismului fascist german. O serie de oameni politici ca Nicolae Titulescu, Nicolae Iorga, Grigore Iunian, Virgil Madgearu, Dem. Dobrescu, Grigore Filipescu și alții iau atitudine contra expansiunii agresive a Germaniei naziste, demască activitatea fascistă din interior, militează pentru dezvoltarea colaborării cu alte state și întărirea securității țării. În acești ani România semnează convenția pentru definirea agresorului, stabilește relații diplomatice cu Uniunea Sovietică, întreprinde măsuri pentru întărirea colaborării cu țările din cadrul Micii Înțelegeri și Înțelegerii Balcanice. S-a ajuns pînă la elaborarea unui proiect de tratat romîno-sovietic, care urma să reglementeze, pe baza respectării reciproce a independenței și suveranității, asistența mutuală și ajutorul reciproc între cele două state în cazul agresiunii împotriva unuia dintre ele.

În aceste împrejurări, Partidul Comunist din România, exprimînd interesele vitale ale maselor largi, militează activ pentru unirea tuturor forțelor democratice și patriotice ale poporului pentru apărarea independenței și suveranității țării. *(Aplauze puternice)*. Realizarea în această perioadă a unor acțiuni comune ale partidului comunist cu Partidul Socialist-Unitar și Partidul Socialist, precum și cu unele organizații ale Partidului Social-Democrat, întărește unitatea și combativitatea clasei muncitoare, influența ei în viața politică a țării.

În 1933 se creează, sub conducerea Dr. Petru Groza, Frontul Plugarilor, organizație democratică a țărănimii care avea să joace un rol important în realizarea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare. Sub impulsul mișcării muncitorești se dezvoltă activitatea politică a țărănimii și a celorlalte categorii sociale neproletare. Răscoala țăranilor români și maghiari din Valea Ghimeșului în 1934 este urmată de un șir de mișcări țărănești în întreaga țară împotriva impozitelor, a execuțiilor silite și a terorii jandarmerești. Comuniștii iau parte la întrunirile și demonstrațiile organizate în anii 1936—1937 de partidele național-țărănesc și radical-țărănesc, imprimîndu-le combativitate, influențînd transformarea lor în manifestări antifasciste sub lozinca frontului popular.

Partidul își lărgește contactele cu grupările și organizațiile democratice, stabilește legături cu diferite fracțiuni ale forțelor politice burgheze și cu un mare număr de personalități politice. Un ajutor de seamă a adus în munca desfășurată de partid în rîndul tineretului Uniunea Tineretului Comunist. Pentru apărarea democrației și a intereselor naționale ale poporului au militat în acești ani un șir de organizații democratice și antifasciste de masă create de partidul comunist — Comitetul național antifascist, Asociația tineretului antifascist, Liga muncii, Comitetul antifascist al femeilor, Frontul studențesc democrat și multe altele. În acești ani apar numeroase publicații legale cu caracter democratic, progresist, se desfășoară o intensă activitate în rîndurile intelectualității împotriva fascizării țării, pentru promovarea unei culturi progresiste.

Rezultatul acestei largi activități politice desfășurate de comuniști a fost făurirea Frontului Democratic care înmănunchea Partidul Comunist din România, Partidul Socialist, Partidul Socialist-Unitar, Frontul Plugarilor, Uniunea Oamenilor Muncii Maghiari din România, unele or-

ganizații locale ale Partidului Social-Democrat, ale Partidului Național-Țărănesc, Partidului Radical-Țărănesc și Partidului Țărănesc al doctorului Lupu.

Forțele democratice coalizate au reușit să obțină o serie de succese însemnate în viața politică a țării. Ele au înfrînt cercurile reacționare în alegerile parlamentare parțiale din 1936 din județele Mehedinți și Hunedoara și în 1937 în alegerile pentru consiliile județene la Ploiești, Cluj, Iași, Bihor și în multe alte localități. Poporul român se pronunța tot mai hotărît împotriva fascismului și a pericolului nazist, pentru apărarea democrației și a independenței naționale.

Eroica luptă dusă în acei ani de partidul comunist în fruntea clasei muncitoare și a unor largi forțe progresiste sub steagul democrației și independenței țării, atitudinea lucidă a unor grupări politice ale claselor conducătoare au stăvilit pentru un timp ascensiunea spre putere a organizațiilor fasciste și înrobirea țării Germaniei naziste. Politica de cedare în fața pretențiilor agresive ale hitleriștilor dusă de marile puteri a influențat însă negativ mersul evenimentelor din țara noastră, ca și din alte țări europene.

După acordul de la München, care a deschis drum larg Germaniei spre țările din sudul și estul Europei, cercurile politice reacționare din România pășesc deschis pe calea trădării intereselor naționale. Acordul economic româno-german din 1939, urmat de alte tratate oneroase, subordonează economia românească intereselor politicii agresive a Germaniei, pun sub controlul acesteia viața economică și politică a României, încalcă grav suveranitatea poporului nostru.

Conștientă că dominația imperialismului german constituie o primejdie de moarte pentru poporul român, clasa muncitoare, în frunte cu partidul comunist, s-a ridicat la luptă hotărîtă împotriva pactului înrobitor româno-ger-

man, a planurilor Reich-ului nazist de a ocupa România. Comuniștii chemau poporul la rezistența armată, declarîndu-se gata să apere „cu arma în mînă independența României, dacă țara noastră va fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist". În martie 1939, după ocuparea Cehoslovaciei de către Germania, poporul român a fost gata să dea ajutorul său poporului cehoslovac și să se opună cu forța armelor expansiunii agresorilor naziști. Cînd guvernul a decretat mobilizarea parțială, partidul comunist a dat cuvînt de ordine membrilor și simpatizanților săi să se prezinte la unitățile militare pentru a fi gata să-și facă datoria față de patrie. În toamna aceluiași an, trupele polone și populația civilă poloneză, refugiate în România din fața invaziei germane, s-au bucurat de primirea caldă și sprijinul poporului nostru.

Creșterea avîntului mișcării antifasciste din România se oglindește în valul acțiunilor de luptă care au loc în această perioadă, în marile demonstrații antifasciste organizate la 1 Mai 1939 sub semnul împotrivirii poporului nostru Germaniei fasciste, pentru libertăți democratice, pentru apărarea independenței țării. În București peste douăzeci de mii de cetățeni au manifestat în stradă împotriva Germaniei hitleriste și, ca un simbol al hotărîrii de luptă pentru apărarea patriei, au depus coroane de flori la mormîntul Eroului necunoscut. Manifestări asemănătoare au avut loc la Cluj și Iași. În același timp, importante grupuri ale burgheziei, unele cercuri financiare din jurul Băncii Naționale, fruntași ai partidelor politice burgheze își dau seama de dezastrul care pîndea România, iau poziție împotriva clauzelor înrobitoare ale acordurilor economice impuse de Germania. Spiritul combativ în care s-au desfășurat demonstrațiile antifasciste din România a fost remarcat și de Conferința mondială pentru apărarea păcii și democrației ținută la Paris în 13—14 mai 1939, care a

arătat că manifestațiile de la 1 Mai 1939 din București erau *„o dovadă că poporul român se raliază la mișcarea antifascistă și că voința sa este de a lupta, în mod real, împotriva agresorului și fascismului“* [1].

In condițiile acestui avînt revoluționar al maselor, cînd fascismul german atacase deja și subjugase numeroase țări din Europa, în Directivele Cominternului din 1940 adresate Partidului Comunist din România, în loc de a se aprecia justețea luptei contra războiului hitlerist și de a se chema la intensificarea acestei lupte, se aduc critici comuniștilor români pentru activitatea desfășurată împotriva agresiunii Germaniei și pentru poziția de apărare a independenței naționale a patriei. Contrar realităților evidente, în Directivele Cominternului se spune : *„Germania și Italia nu doresc, în etapa actuală, ca țările balcanice să fie atrase în război. Ele vor să dezvolte producția necesară lor de cereale, petrol și diferite materii prime. Numai incendiatorii războiului — imperialiștii englezi și francezi —, în etapa actuală, doresc, caută să împiedice dezvoltarea producției din aceste țări și comerțul lor cu Germania. Numai ei caută prin toate forțele să deschidă în Balcani un front împotriva Italiei, pentru ca după aceea să poată să atace Germania din flanc“*. Punîndu-se în mod arbitrar Germania fascistă alături de Uniunea Sovietică, în continuare se arăta că în fața poporului român, în fața clasei muncitoare și a partidului ei stă sarcina de a nu admite *„transformarea României într-un cap de pod al Angliei și Franței pentru un război împotriva Germaniei și împotriva U.R.S.S.“*, cerîndu-se ca lozinca „apărării granițelor“ sub care partidul reușise să strîngă largi forțe patriotice, să fie demascată *„ca o continuare a politicii de apropiere de Anglia și Franța și a războiului împotriva Germaniei și U.R.S.S.“* [2]

[1] Arhiva C.C. al P.C.R., fond 1, dosar 211, fila 169.
[2] Ibidem, fond 1, dosar 167, filele 15—22.

Aceste directive, care veneau în contradicție cu linia politică a partidului, cu necesitățile luptei împotriva fascismului și agresiunii hitleriste, au provocat o adîncă confuzie și dezorientare în partid, au frînat pentru un timp activitatea sa, au creat pericolul îndepărtării de partid a unor largi categorii sociale, a numeroase grupări politice. Ele au avut repercusiuni grave asupra întregii activități desfășurate în România pentru unirea poporului împotriva fascismului și agresiunii Germaniei.

LUPTA PARTIDULUI COMUNIST ÎMPOTRIVA DICTATURII MILITARE-FASCISTE ȘI A RĂZBOIULUI ANTISOVIETIC ; ÎNFĂPTUIREA INSURECȚIEI ARMATE, PARTICIPAREA ROMÂNIEI LA RĂZBOIUL ANTIHITLERIST

Tovarăși,

După cum se știe, în august 1940 României i-a fost impus dictatul de la Viena prin care partea de nord a Transilvaniei era răpită și predată Ungariei horthyste. Partidul comunist, numeroase cercuri politice, Madoszul și alte organizații democratice și patriotice, inclusiv grupuri ale armatei, s-au ridicat împotriva dictatului, au organizat în diferite centre ale țării puternice manifestații populare, au cerut să se treacă la lupta armată pentru apărarea integrității și suveranității patriei. În acest moment greu pentru destinele țării sale, poporul român s-a găsit singur, fără nici un sprijin din afară, părăsit de toate puterile Europei. România a fost nevoită să accepte condițiile nedrepte ale dictatului de la Viena. Prin aceasta ea a fost lăsată la cheremul Germaniei, a fost aruncată de fapt în brațele forțelor hitleriste. Scurt timp după aceea au și avut loc în

țara noastră instaurarea regimului dictaturii militaro-fasciste, pătrunderea în țară a trupelor germane, care aveau de fapt misiunea unor trupe de ocupație, România fiind apoi tîrîtă în războiul antisovietic.

Perioada dictaturii militaro-fasciste și a războiului dus alături de Germania hitleristă constituie cea mai neagră pagină din istoria modernă a României. Dictatura militară-fascistă, executînd ordinele Germaniei, a dus o politică de exploatare prădalnică a resurselor naturale, a bogățiilor țării, a pus industria, agricultura și transporturile în slujba războiului agresiv hitlerist. În anii războiului economia românească a fost ruinată, resursele țării au fost secătuite, ceea ce a făcut ca la sfîrșitul războiului producția industrială să reprezinte circa 50% față de cea dinainte de război. Numai pagubele cauzate de Germania României prin produsele industriale și agricole luate fără echivalente, prin neplata de impozite și taxe etc. se ridicau la peste 446 000 000 de dolari (la cursul din 1938).

Partidul comunist, exponent al intereselor naționale ale întregului popor, s-a ridicat de la început cu hotărîre împotriva agresiunii Germaniei fasciste și a războiului împotriva Uniunii Sovietice, a dat glas frămîntărilor și aspirațiilor uriașei majorități a populației țării, a organizat rezistența antifascistă și lupta maselor pentru răsturnarea regimului antonescian, ieșirea din războiul purtat alături de Germania și alăturarea forțelor antihitleriste. În rezoluția sa asupra războiului antisovietic din iulie 1941, în Platforma-program din septembrie 1941, în documentul „Pieirea sau salvarea poporului român“ din ianuarie 1942 și în multe alte materiale, partidul comunist a adresat întregului popor chemarea de a lupta pentru încetarea războiului antisovietic, pentru răsturnarea regimului fascist al lui Antonescu, alungarea din țară a hitleriștilor și recucerirea libertății și independenței României. *(Aplauze)*. Mo-

bilizînd în acțiunea de rezistență zeci de mii de militanți revoluționari și patrioți, partidul organizează grupe de sabotare a producției de armament și a transporturilor militare, precum și formațiuni patriotice de luptă care acționează pe Valea Prahovei, în munții Vrancei și Parîngului, în Delta Dunării, în regiunile Maramureș și Suceava. Un puternic impuls a dat rezistenței antifasciste constituirea în 1943 a Frontului patriotic antihitlerist care reunea Partidul Comunist, Frontul Plugarilor, Uniunea Patrioților, Madoszul, Partidul Socialist-Țărănesc, organizații locale ale Partidului Social-Democrat.

Rezistența față de dictatura fascistă și Germania hitleristă cuprinde cercuri largi, inclusiv ale partidelor burgheze și palatul regal, care își manifestau adversitatea față de ocupația germană, protestau împotriva jefuirii țării de către hitleriști. Înșiși reprezentanții Germaniei în România constatau că la Banca Națională și în rîndul cercurilor burgheze care stăpîneau industria petrolieră, minieră și metalurgică se dezvolta o puternică rezistență antigermană. În octombrie 1943, reprezentantul economic al hitleriștilor în România, Clodius, comunica guvernului de la Berlin referitor la cererea ca România să sporească livrările de produse către Germania: *„Incercările mele repetate de a îndemna guvernul român să-și schimbe atitudinea n-au dus la nici un rezultat... Guvernatorul Băncii Naționale a rămas pe poziția sa de respingere și a declarat, solidar cu întreaga conducere a Băncii, că el va trebui să demisioneze dacă s-ar rezolva chiar numai în parte cererile germane“*[1]. Pentru asigurarea exploatării resurselor și bogățiilor țării în vederea aprovizionării de război, Germania recurge la metode de ocupație militară. În primăvara anului 1944

[1] Deutsches Zentralarchiv Potsdam Auswärtiges Amt. Handelspolitische Abt. (1936—1945), Handakten Clodius, Bd. 68 736, Seite 344. Fotocopia în A.I.I.P., dosar 219, vol. 5.

Comandamentul militar german declară că : *„nu mai ia în considerare nici un fel de condiții politice sau economice din România, ci ordonă în România ceea ce consideră ca necesar"* [1]. De fapt aceasta s-a întîmplat încă de la începutul pătrunderii în România a armatei germane.

Împotriva războiului și a ocupației germane se intensifică grevele și actele de sabotaj organizate de muncitorii din întreprinderile industriale și din transporturi, împotrivirile țărănimii față de rechiziții și încorporări, acțiunile de protest ale intelectualității, toate acestea exprimînd ura întregului popor față de războiul hitlerist, dorința de a se elibera din jugul fascismului.

În numeroase scrisori, memorii și proteste adresate guvernului antonescian, lideri politici și personalități ale culturii românești luau poziție împotriva războiului hitlerist și a ocupației germane. În memoriul trimis în aprilie 1944 lui Antonescu de către 66 de oameni de știință — membri ai Academiei Române, profesori universitari din București, Iași, Cluj — se arăta că *„un cumplit dezastru amenință ființa neamului nostru"*, că *„interesele vitale ale statului și poporului nostru cer imediata încetare a războiului, oricare ar fi greutățile acestui pas. Sacrificiile pe care România ar trebui să le facă vor fi incomparabil mai mici și mai puțin dureroase decît continuarea războiului"* [2]. Ura adîncă a maselor largi împotriva hitleriștilor, a ororilor războiului a fost exprimată și în pamfletele și articolele publicate în presa vremii de numeroși oameni de cultură.

Reflectînd nemulțumirea și revolta maselor muncitoare, în rîndurile soldaților și ale ofițerilor se accentua starea de spirit antihitleristă. Numeroși soldați refuză să plece pe

[1] Direcția Generală a Arhivelor Statului, Fondul documente germane, rola 790/5 519 526, p. 9.
[2] „România liberă" din 6 septembrie 1944.

front, au loc dezertări în masă. Cadre de comandă din armată, generali și ofițeri patrioți își manifestau deschis împotrivirea față de hitleriști și de dictatura antonesciană.

Toate acestea arată că în rîndul maselor largi ale poporului, al tuturor cercurilor politice se dezvolta o puternică stare de spirit antifascistă, dorința arzătoare de a răsturna dictatura militară și dominația Germaniei hitleriste.

În anii 1943—1944 Germania hitleristă suferă înfrîngeri zdrobitoare din partea armatelor sovietice și a celorlalte puteri din coaliția antifascistă. Uniunea Sovietică a dus greul războiului, a dat cele mai mari jertfe, cucerind prin lupta sa eroică admirația și recunoștința tuturor popoarelor. *(Aplauze puternice)*. Victoriile împotriva Germaniei care au dus la slăbirea fascismului au dat un nou impuls luptei forțelor antifasciste din întreaga lume, au însuflețit și poporul român în lupta de eliberare de sub jugul fascist.

În condițiile creșterii rezistenței împotriva Germaniei, ale adîncirii crizei regimului de dictatură fascistă și ale înfrîngerilor suferite pe front de către armatele hitleriste, partidul comunist, în colaborare cu celelalte forțe antihitleriste, a intensificat lupta pentru răsturnarea guvernului antonescian, întoarcerea armelor împotriva Germaniei și alăturarea României la coaliția antihitleristă. *(Vii aplauze)*. În acest scop, activul de partid din afară și din închisori în frunte cu Gheorghe Gheorghiu-Dej a elaborat planul de acțiune în vederea înfăptuirii insurecției armate, a luat măsuri pentru întărirea conducerii de partid prin înlăturarea elementelor șovăielnice și capitulante. În vederea asigurării conducerii operative a activității partidului, pentru realizarea acestor sarcini, activul de partid a însărcinat pe tovarășii Constantin Pîrvulescu, Emil Bodnaraș și Iosif Rangheț.

În același timp, se intensifică activitatea pentru realizarea unirii tuturor forțelor antihitleriste. În aprilie 1944 între Partidul Comunist Român și Partidul Social-Democrat se ajunge la înțelegerea pentru realizarea Frontului Unic Muncitoresc. Aceasta a avut o importanță deosebită și a grăbit procesul de unire a tuturor forțelor democratice în vederea răsturnării regimului fascist. În luna iunie, între Partidul Comunist Român, Partidul Social-Democrat, Partidul Național-Țărănesc și Partidul Liberal se ajunge la acordul pentru crearea Blocului Național Democrat. Platforma de acțiune a celor patru partide prevedea scoaterea României din războiul antisovietic, alăturarea ei Națiunilor Unite, eliberarea țării de ocupația germană, restabilirea independenței și suveranității naționale, înlăturarea dictaturii fasciste și instaurarea unui regim democratic.

Totodată, partidul desfășoară o activitate intensă în rîndul armatei, întărește legăturile cu numeroase cadre de generali și ofițeri patrioți. În vara anului 1944 se creează Comitetul militar, care avea sarcina să pregătească insurecția armată.

După cum se știe, în august 1944 Hitler și Antonescu stabiliseră să se facă mobilizarea totală a forțelor în scopul continuării războiului împotriva Uniunii Sovietice. În aceste condiții, Partidul Comunist Român, în colaborare cu celelalte forțe antihitleriste, a trecut la înfăptuirea insurecției armate. *(Aplauze îndelungate).* La 23 August, guvernul antonescian a fost arestat la palatul regal de către un grup de ofițeri și subofițeri și predat unităților de luptă patriotice. S-a format guvernul Sănătescu, din care făceau parte cîte un reprezentant al celor patru partide din Blocul Național Democrat. În Declarația Comitetului Central al Partidului Comunist se arăta că : *„Partidul Comunist din România, partid al clasei muncitoare, reprezintă interesele întregii colectivități românești, deopotrivă, ale muncitori-*

mii și țărănimii, ale intelectualității și ale tuturor păturilor orășenești, ale întregului popor român, în lupta sa de eliberare națională, în lupta sa pentru cîștigarea drepturilor cetățenești și democratice. ...În ciocnirea inevitabilă cu forțele hitleriste, Partidul Comunist din România cheamă muncitorimea, țărănimea, intelectualii și pe toți cetățenii României la luptă fără crutare, cu toate armele, împotriva dușmanului de moarte al poporului român, pentru asigurarea viitorului său" [1]. *(Aplauze puternice).*

În noaptea de 23—24 august, armata și formațiile patriotice au trecut la imobilizarea și dezarmarea unităților militare germane. Prin lupte grele s-a eliberat capitala și cea mai mare parte a teritoriului țării.

În istoria țării noastre a început o epocă nouă; s-a deschis larg drumul eliberării poporului român, drumul progresului social. *(Aplauze).* România a întors armele contra Germaniei, alăturîndu-se coaliției antihitleriste, și a luptat cu toate forțele militare și economice pentru a-și aduce contribuția la înfrîngerea definitivă a Germaniei naziste. *(Aplauze puternice).* Cot la cot cu armata sovietică, armata română a luptat pentru zdrobirea și alungarea trupelor hitleristo-horthyste de pe întreg teritoriul țării și a continuat acțiunile militare dincolo de hotare, participînd activ la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la înfrîngerea definitivă a Germaniei fasciste și încheierea victorioasă a războiului în Europa. *(Aplauze).* Începînd cu operațiunile din timpul insurecției și pînă la 9 mai 1945, efectivele militare angajate de România în războiul antihitlerist s-au ridicat la aproape 540 000 de oameni. Aproximativ 170 000 de militari români s-au jertfit în marile bătălii purtate împotriva cotropitorilor fasciști. În multe ordine ale Comandamentului Suprem Sovietic, unități ro-

[1] „România liberă" din 24 august 1944.

mâne, generali și ofițeri au fost nu o dată citați pentru vitejia cu care au luptat împotriva fascismului. Ca semn al recunoașterii contribuției date în aceste lupte, peste 300 000 de ostași, subofițeri și ofițeri au fost distinși cu ordine și medalii românești, sovietice și cehoslovace pentru bărbăția și eroismul de care au dat dovadă.

Lupta ostașilor români și sovietici pe frontul antihitlerist a dezvoltat și întărit prin sîngele vărsat în comun prietenia de arme româno-sovietică, a pus temelia relațiilor de colaborare frățească care s-au statornicit între țările și popoarele noastre. *(Aplauze).* Vor rămîne veșnic neșterse în istoria României memoria eroilor căzuți în lupta contra fascismului, nemuritoarele fapte de arme ale ostașilor români și sovietici pe frontul antihitlerist, contribuția tuturor patrioților români care au luptat împotriva fascismului, pentru eliberarea patriei. *(Vii aplauze).*

În același timp, partidul a mobilizat toate forțele poporului nostru sub lozinca „Totul pentru front, totul pentru victorie !“ După o evaluare aproximativă, contribuția economică a României la războiul contra Germaniei hitleriste se ridică la circa 770 000 000 de dolari.

Lupta eroică a poporului român împotriva Germaniei hitleriste, contribuția sa prețioasă la marea victorie asupra fascismului și-au găsit o largă recunoaștere în opinia publică internațională. În mesajul adresat primului ministru al Marii Britanii, președintele Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice, I. V. Stalin, remarca : *„Au trecut mai bine de 8 luni de cînd România și Bulgaria au rupt alianța cu Germania hitleristă, au încheiat un armistițiu cu statele aliate și au intrat în război de partea Aliaților, împotriva Germaniei, folosind în acest scop forțele lor armate. Prin aceasta ele și-au adus aportul la cauza înfrîngerii hitlerismului și au contribuit la terminarea victorioasă a războiu-*

lui în Europa" [1]. Participarea la războiul eliberator contra Germaniei se înscrie ca o pagină glorioasă în istoria poporului român. *(Aplauze puternice).*

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — FORȚA CONDUCĂTOARE A POPORULUI ÎN REVOLUȚIA POPULARĂ, ÎN OPERA DE CONSTRUIRE A SOCIALISMULUI

Tovarăși,

Răsturnarea dictaturii fasciste și eliberarea țării de ocupația străină au marcat începutul revoluției populare, antiimperialiste în România, inaugurînd o nouă etapă în dezvoltarea țării noastre. Sub conducerea partidului comunist, lupta antifascistă și de eliberare națională se dezvoltă într-o largă acțiune de masă pentru desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice. Chemările partidului comunist pentru desființarea rămășițelor feudale și împroprietărirea țărănimii, democratizarea vieții politice, reconstruirea economiei însuflețeau toate forțele democratice și patriotice ale țării. În această perioadă de intensă luptă politică se manifestă cu putere bogata experiență dobîndită de partidul nostru în timpul bătăliilor antifasciste, forța organizatorică, prestigiul, autoritatea și influența sa politică în mase.

Are loc o schimbare substanțială în situația forțelor sociale și politice din țară, sînt zdruncinate pozițiile claselor exploatatoare, slăbește influența politică a burgheziei și moșierimii. Partidele național-țărănesc și liberal, regru-

---

[1] „Corespondența președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. cu președinții S.U.A. și cu primii miniștri ai Marii Britanii din timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei (1941—1945)", București, E.S.P.L.P. 1958, vol. I, p. 453.

pîndu-se în jurul monarhiei, se opun cu înverșunare dezvoltării țării pe calea reformelor sociale.

Imediat după 23 August partidul trece la organizarea activității sale în noile condiții de legalitate. Bizuindu-se pe zecile de mii de membri de partid și simpatizanți care luptaseră în ilegalitate sub conducerea sa, partidul reușește să-și organizeze în scurt timp forțele în principalele întreprinderi industriale, la sate, în instituții de cultură și învățămînt, în toate centrele țării. Partidul organizează în această perioadă sindicatele unice, organizațiile de tineret, desfășoară lupta pentru consolidarea în continuare a Frontului Unic Muncitoresc și înfăptuirea unității politice și organizatorice a clasei muncitoare. Totodată, partidul lărgește înțelegerea cu alte partide și organizații democratice, constituind Frontul Național Democrat din care făceau parte : Partidul Comunist Român, Partidul Social-Democrat, Sindicatele unite, Frontul Plugarilor, Uniunea Patriotică, Uniunea Populară Maghiară, Partidul Național-Țărănesc de sub conducerea lui Anton Alexandrescu, organizații de tineret, de femei și alte organizații și grupări politice. Frontul Național Democrat reprezenta o largă coaliție a tuturor forțelor interesate în democratizarea reală a țării, în înfăptuirea reformelor economice și sociale cerute de nevoile dezvoltării societății românești.

Sub conducerea partidului comunist, mase uriașe ale populației s-au angajat într-o luptă ascuțită împotriva reacțiunii, au alungat prefecții și primarii reacționari, au trecut la organizarea controlului muncitoresc în fabrici, la exproprierea moșierilor și împărțirea pămîntului la țărani, realizînd astfel în fapt reforma agrară, au participat la lupta pentru democratizarea vieții publice. În focul acestor bătălii politice, economice și sociale duse de masele populare împotriva forțelor reacțiunii interne, sprijinite de cercurile imperialiste din afară, este instaurat

în martie 1945 guvernul de largă concentrare democratică condus de Dr. Petru Groza, patriot de seamă, eminent om politic și de stat. *(Aplauze)*. Instaurarea primului guvern din istoria țării în care clasa muncitoare are rolul conducător a constituit o mare victorie a luptei revoluționare din România, asigurînd dezvoltarea democratică și progresistă a societății noastre.

Vă amintiți, tovarăși, situația grea în care se găsea economia țării în 1945, după aproape patru ani de dominație hitleristă și război. Producția industriei scăzuse într-o serie de ramuri în 1944 la circa 50% față de nivelul antebelic; numai 10% din parcul de mașini-unelte existent în 1943 se aflau în funcțiune; capacitatea de transport a căilor ferate scăzuse la 30% față de 1943. Agricultura era secătuită de jaful hitleriștilor, de rechizițiile din timpul războiului, de distrugerile provocate de trecerea frontului. Această moștenire economică era agravată de seceta anilor 1945—1946, de sabotajul reacțiunii, de blocarea valutei și devizelor României în țările capitaliste occidentale. Despăgubirile de război la care era obligată România și celelalte pierderi materiale s-au ridicat la peste un miliard de dolari. În aceste condiții, sarcina economică principală era refacerea economiei naționale distrusă de război, ridicarea producției. Realizarea acestor obiective a cerut mari eforturi din partea poporului nostru, în special din partea clasei muncitoare, care a dus greul luptei și muncii pentru aprovizionarea frontului, pentru lichidarea urmărilor războiului.

Apare ca o necesitate obiectivă dezvoltarea forțelor de producție, intensificarea în continuare a procesului de democratizare a vieții țării. Pornind de la aceste cerințe ale progresului social în etapa respectivă, Conferința Națională a Partidului Comunist Român din octombrie 1945 a pus în centrul preocupărilor partidului redresarea și

dezvoltarea economiei naționale, îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației, consolidarea unității clasei muncitoare și a alianței dintre muncitori, țărani și intelectuali, întărirea unității tuturor forțelor democratice, antiimperialiste. Conferința Națională a ales ca secretar general al Comitetului Central al partidului comunist pe Gheorghe Gheorghiu-Dej, militant de seamă al partidului nostru și al mișcării comuniste internaționale, care timp de aproape două decenii s-a aflat în fruntea partidului și a statului în opera de construire a socialismului. *(Aplauze puternice).*

În această perioadă au loc schimbări substanțiale în raportul de forțe din societate : se consolidează pozițiile clasei muncitoare în viața politică și socială ; în urma înfăptuirii reformei agrare se întărește alianța clasei muncitoare cu țărănimea ; se dezvoltă unitatea tuturor forțelor democratice și progresiste. Victoria obținută de Blocul Partidelor Democratice în alegerile parlamentare din 1946 oglindește baza social-politică largă pe care se sprijinea guvernul democratic, compromiterea și izolarea de mase a partidelor burgheze reacționare care curînd aveau să dispară din viața politică.

Democratizarea țării, mersul ei înainte întîmpinau rezistența partidelor claselor exploatatoare, a regelui și camarilei sale. A devenit imperios necesară răsturnarea monarhiei, care constituia o piedică în calea progresului social. Proclamarea Republicii Populare Române a însemnat începutul puterii democrat-populare, trecerea României într-o nouă etapă a dezvoltării sociale — etapa revoluției socialiste. *(Vii aplauze).*

Un eveniment de seamă în viața politică a țării, în istoria clasei noastre muncitoare este unificarea Partidului Comunist Român cu Partidul Social-Democrat pe baza principiilor marxism-leninismului, crearea în februarie

1948 a partidului unic al clasei muncitoare — Partidul Muncitoresc Român. Unificarea a asigurat clasei muncitoare condițiile organizatorice și politice pentru a-și putea îndeplini înalta misiune de clasă conducătoare a societății în opera de construire a socialismului.

Tovarăși,

Primul act care a avut un rol hotărîtor în desfășurarea revoluției socialiste l-a constituit trecerea principalelor mijloace de producție din industrie, la 11 iunie 1948, în mîinile poporului ; naționalizarea a deschis o etapă nouă în istoria relațiilor de producție din țara noastră, a dus la lichidarea marii burghezii industriale și financiare, la crearea unui puternic sector socialist de stat în economie, a permis trecerea la conducerea planificată a economiei naționale.

Refacerea economiei țării a creat condiții pentru începerea operei de construire a bazei economice a socialismului. Această uriașă activitate constructivă s-a bizuit pe munca eroică a clasei muncitoare, clasa cea mai înaintată a societății, pe activitatea țărănimii, pe contribuția entuziastă a intelectualității și a celorlalte pături ale oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate ; socialismul a unit într-un singur șuvoi energiile descătușate ale poporului, devenit stăpîn pe destinul său. *(Aplauze puternice).*

Călăuzindu-se după învățătura marxist-leninistă, pornind de la realitățile țării noastre și sprijinindu-se pe forțele poporului român, partidul comunist a pus în centrul politicii sale industrializarea țării, ca bază a progresului economiei și culturii, ridicării nivelului de viață al poporului, dezvoltării multilaterale a societății, asigurării independenței și suveranității naționale. *(Aplauze).*

Eforturile depuse de poporul român în vederea industrializării socialiste a țării s-au concretizat în realizări de importanță istorică. Industria a fost înzestrată la un înalt nivel tehnic, devenind capabilă să valorifice bogatele resurse naturale ale țării. Structura industrială a țării s-a schimbat radical; datorită dezvoltării sale accelerate, industria grea asigură în proporții largi echiparea cu utilaje și instalații a întreprinderilor, mecanizarea și chimizarea agriculturii, dotarea transporturilor, creșterea producției și modernizarea industriei bunurilor de consum. În prezent, volumul total al producției industriale este de aproape 10 ori mai mare decît în 1938. Sporul mediu al producției industriale în anii 1951—1965 de 13,3% anual, creșterea în ritm susținut a produsului social și venitului național au situat România printre țările cu o economie dintre cele mai dinamice. *(Aplauze).* Ca rezultat al industrializării țării, industria a devenit ramura conducătoare a economiei, contribuind în 1965 în proporție de 48,5% la crearea venitului național.

Una din cele mai complexe probleme social-economice ale societății românești, care rămăsese nerezolvată de-a lungul secolelor, era problema agrară. Cooperativizarea agriculturii a însemnat o profundă revoluție în viața satului, a eliberat de povara exploatării țărănimea, devenită stăpînă pe soarta și roadele muncii sale. Partidul a dus o politică de atragere pe făgașul socialismului a tuturor păturilor țărănimii. Datorită politicii agrare juste a partidului, vastei sale munci politice și organizatorice, priceperii și hărniciei țărănimii, profunda reorganizare a producției și a relațiilor sociale la sate a fost însoțită de creșterea continuă a producției agricole. Aceasta a constituit un factor important în echilibrarea economiei noastre, în satisfacerea nevoilor de consum ale populației.

O mare cucerire a socialismului este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al populației de la orașe și sate. Ca urmare a măsurilor luate de partid și guvern, în 1965 salariul real a fost de 2,2 ori mai mare față de 1950, iar veniturile reale ale țărănimii s-au mărit de 2,4 ori. În ultimul deceniu și jumătate statul a cheltuit pentru nevoile social-culturale peste 176 de miliarde de lei, totalul sumelor alocate în acest scop în 1965 întrecînd de 6,3 ori pe cele din 1950. În ultimii 6 ani au fost date în folosință aproape 270 000 de apartamente construite din fondurile statului și aproape 530 000 de familii și-au clădit case din fonduri proprii. S-au construit mii de școli, așezăminte culturale și instituții de ocrotire a sănătății.

Unul din marile succese ale socialismului în țara noastră este ampla dezvoltare a învățămîntului de toate gradele, generalizarea învățămîntului de 8 ani și creșterea continuă a învățămîntului superior, care pregătește cadre necesare economiei și culturii ; întregul învățămînt din țara noastră este gratuit.

Orînduirea socialistă a creat condițiile propice pentru înflorirea culturii naționale. Unită într-un singur front, intelectualitatea aparținînd tuturor generațiilor participă activ la construirea socialismului, își aduce contribuția la progresul economic, cultural al patriei. *(Aplauze).*

Forța socială hotărîtoare în victoria revoluției populare și în opera de construire a socialismului este alianța clasei muncitoare cu țărănimea — cele două clase care dețin rolul hotărîtor în producția bunurilor materiale ale societății. Cimentată prin lupta socială comună, bazată pe interese economice și politice unitare, pe relațiile socialiste de producție existente la orașe și sate, alianța muncitorilor și țăranilor s-a dezvoltat și s-a întărit continuu în anii socialismului, ridicîndu-se pe o treaptă superioară. *(Aplauze).* Unitatea de nezdruncinat a muncitorilor, țăra-

nilor, intelectualilor, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, este forța care asigură trăinicia de granit a orînduirii noastre, progresul și prosperitatea patriei. *(Aplauze puternice).*

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a stabilit programul dezvoltării multilaterale a țării în noua etapă de desăvîrșire a construcției socialiste. În centrul politicii economice a partidului stă continuarea neabătută a industrializării țării, creșterea puternică a industriei grele, și în special a industriei constructoare de mașini, hotărîtoare pentru întreaga economie națională. Pe această bază se va dezvolta intensiv și multilateral agricultura, creîndu-se condiții și mai bune pentru încadrarea ei armonioasă în procesul dezvoltării economice generale, pentru sporirea contribuției acestei ramuri importante la bunăstarea poporului, la înflorirea societății socialiste. Ținînd seama de cerințele revoluției tehnice-științifice contemporane, Congresul a trasat ca un obiectiv important introducerea largă în toate ramurile producției materiale a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, creșterea contribuției științei la dezvoltarea economiei, a întregii noastre societăți, perfecționarea continuă a învățămîntului de toate gradele. Întregul program de dezvoltare a economiei și culturii în acești cinci ani urmărește ridicarea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. *(Aplauze).*

În timpul care a trecut de la Congres, partidul și statul au luat o serie de măsuri menite să dea viață hotărîrilor stabilite. Eforturile principale sînt îndreptate spre perfecționarea conducerii și planificării economiei și a repartiției forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, spre creșterea productivității muncii, a rentabilității și eficacității economice a investițiilor în toate sectoarele producției materiale.

Partidul și statul au stabilit o serie de măsuri pentru ridicarea nivelului agriculturii socialiste, pentru dezvoltarea bazei sale tehnice-materiale în vederea punerii tot mai depline în valoare a superiorității relațiilor de producție socialiste, a rezervelor mari de creștere a producției agricole. A fost îmbunătățită organizarea conducerii și planificării agriculturii, perfecționîndu-se rețeaua organelor de stat de specialitate și precizîndu-se mai bine atribuțiile lor. Prin înființarea Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție s-a creat cadrul organizatoric pentru participarea mai activă a maselor țărănimii la conducerea agriculturii, a treburilor generale ale țării.

Îmbunătățirea sistemului de organizare a activității științifice prin înființarea Consiliului Național al Cercetării Științifice, perfecționarea activității Academiei și a sistemului de coordonare a cercetărilor în cadrul ministerelor contribuie la mai buna folosire a potențialului științific, la înflorirea științei românești și la progresul general al țării.

S-a desfășurat o muncă susținută pentru stabilirea, în lumina Directivelor Congresului al IX-lea, a sarcinilor planului cincinal pe fiecare an și pe fiecare întreprindere în parte, astfel ca toate unitățile economice socialiste să-și poată întocmi programul de activitate pe întreaga perioadă a cincinalului. Analiza sarcinilor cincinalului în cadrul fiecărei întreprinderi și al fiecărei ramuri a contribuit la dezvăluirea unor noi rezerve, la fundamentarea mai temeinică a indicatorilor planului, la îmbunătățirea proiectului planului cincinal, care urmează a fi supus dezbaterii și aprobării Comitetului Central al partidului și Marii Adunări Naționale.

Se dezvoltă continuu democrația socialistă, asigurîndu-se participarea tot mai activă a maselor largi la con-

ducerea statului, la rezolvarea treburilor obștești. Crește inițiativa maselor, înțelepciunea și experiența lor bogată se valorifică tot mai bine prin aplicarea principiului muncii colective în toate sferele vieții sociale, în toate organele de partid, de stat și obștești, în întreprinderi și instituții, în cooperative agricole, în unitățile de cultură și știință. Metoda discutării cu întregul popor a principalelor probleme ale construcției socialiste sudează tot mai puternic legăturile dintre partid și mase, contribuie la maturizarea politică și ideologică a oamenilor muncii, la generalizarea experienței acestora în viața socială, asigură perfecționarea activității tuturor organelor de stat, economice și obștești.

În primele patru luni ale anului 1966 planul producției globale industriale a fost îndeplinit în proporție de 102,3% — sporul obținut peste prevederile planului fiind de peste 1,2 miliarde de lei. Desfășurînd larg întrecerea socialistă în cinstea celei de-a 45-a aniversări a partidului, muncitorii, inginerii și tehnicienii raportează cu mîndrie că sarcinile care le-au revenit din plan au fost îndeplinite cu succes. *(Vii aplauze)*. Însuflețită de perspectivele deschise agriculturii, de măsurile adoptate la recentul congres al cooperativelor agricole, țărănimea muncește cu avînt pentru sporirea producției. O intensă activitate desfășoară oamenii de știință, artă și cultură, întreaga noastră intelectualitate. Rezultatele obținute în realizarea planului în primele patru luni ale acestui an ne întăresc convingerea că prin munca sa entuziastă poporul român va îndeplini cu succes sarcinile planului cincinal. *(Aplauze puternice)*.

Permiteți-mi, tovarăși, ca în numele conducerii de partid și de stat să felicit din toată inima muncitorii, tehnicienii, inginerii, țărănimea, intelectualitatea, întregul nostru popor și să urez tuturora noi și noi izbînzi în opera măreață de înflorire a României socialiste. *(Aplauze puternice, îndelungate)*.

Tovarăși,

Realizările istorice dobîndite de poporul nostru în cele două decenii de la eliberare, în opera de construire a socialismului, demonstrează că Partidul Comunist Român și-a îndeplinit cu cinste datoria față de popor, față de patrie. *(Aplauze puternice).*

În decursul revoluției socialiste și al construcției socialismului, ținînd seama de legile obiective care acționează în societate, de nevoile vieții economice și sociale, partidul a elaborat o linie politică justă, corespunzătoare fiecărei etape de dezvoltare a țării. În întreaga sa activitate politică, partidul s-a călăuzit neabătut după știința marxist-leninistă, învățînd din experiența proprie, precum și din experiența altor partide comuniste și țări socialiste frățești. Desigur, în această perioadă, în munca partidului, în construcția socialismului s-au manifestat și unele lipsuri, s-au ivit și greutăți. Ceea ce este însă caracteristic activității sale e că de fiecare dată partidul a găsit la timp forța necesară pentru a înlătura lipsurile, pentru a învinge greutățile, asigurînd mersul înainte al societății noastre. *(Aplauze puternice).* Confundîndu-se cu năzuințele vitale ale poporului, exprimînd voința lui, neprecupețindu-și eforturile, unind în jurul său cele mai înaintate și devotate forțe ale poporului, partidul comunist, devenit partid de guvernămînt, a condus masele muncitoare din victorie în victorie. Aceasta i-a adus recunoștința adîncă, stima și atașamentul întregului popor. *(Aplauze îndelungate).*

Partidul Comunist Român, care numără 1 550 000 de membri, este astăzi mai puternic și mai unit ca oricînd; în rîndurile sale activează cei mai buni fii ai poporului — muncitori, țărani, intelectuali — hotărîți să-și pună entuziasmul, întreaga energie și forță creatoare în slujba patriei, a cauzei socialismului și comunismului. *(Aplauze).*

Hotărîtor pentru dezvoltarea rolului conducător al partidului în etapa actuală este ridicarea continuă a nivelului politic-ideologic şi cultural al tuturor comuniştilor, perfecţionarea pregătirii lor profesionale, situarea lor în primele rînduri ale eforturilor poporului pentru perfecţionarea activităţii economice, pentru modernizarea producţiei, pentru răspîndirea largă a ştiinţei şi tehnicii în toate domeniile de activitate. Prin capacitatea, energia şi priceperea lor, membrii de partid trebuie să exercite pretutindeni o puternică influenţă asupra tuturor oamenilor muncii, făcînd din fiecare organizaţie de partid forţa dinamică a colectivelor din fabrici şi uzine, din instituţii, din agricultură. Organizaţiile de partid regionale, raionale, orăşeneşti trebuie să-şi îndeplinească cu cinste sarcina de a conduce şi îndruma întreaga viaţă socială, de a asigura aplicarea neabătută a politicii partidului şi guvernului, de a stimula dezvoltarea iniţiativei şi entuziasmului creator al maselor.

O preocupare de seamă a partidului nostru este desfăşurarea unei intense activităţi politico-educative în rîndul maselor, propagarea largă a concepţiei materialiste despre lume şi viaţă a clasei muncitoare, a principiilor etice ale socialismului, lichidarea mentalităţii înapoiate moştenite de la vechea societate, a influenţelor ideologiei burgheze care continuă să mai pătrundă în ţara noastră pe diferite căi, dezvoltarea sentimentelor patriotice, a trăsăturilor înaintate, proprii omului societăţii socialiste. Marxism-leninismul, precum şi propria noastră experienţă, demonstrează că dacă viaţa materială determină conştiinţa oamenilor, în acelaşi timp viaţa spirituală joacă un rol deosebit de important în asigurarea mersului înainte al societăţii, în înfăptuirea măreţelor idealuri ale oamenilor muncii. *(Aplauze puternice).*

POLITICA NAȚIONALĂ CONSECVENTĂ, MARXIST-LENINISTĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN; DEZVOLTAREA ȘI ÎNFLORIREA NAȚIUNII NOASTRE SOCIALISTE

Tovarăși,

În cei 45 de ani de la înființarea sa partidul nostru a luptat hotărît împotriva oricăror discriminări naționale, a dus o politică consecventă de întărire a unității tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate. Răsturnarea claselor exploatatoare a înlăturat cauzele care generau învrăjbirea națională și fărîmițarea forțelor oamenilor muncii.

În anii construcției socialiste, pe baza aplicării politicii naționale marxist-leniniste a partidului comunist, prietenia frățească dintre oamenii muncii români și cei aparținînd naționalităților conlocuitoare s-a întărit necontenit, s-a ridicat pe o treaptă superioară. *(Aplauze)*.

Societatea socialistă a creat comunitatea reală de interese a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate sau rasă, le-a asigurat drepturi și posibilități egale de afirmare și dezvoltare. În strînsă unitate frățească, poporul român și naționalitățile conlocuitoare, alcătuind marea familie a României socialiste, muncesc umăr la umăr, însuflețiți de patriotism fierbinte, pentru înflorirea și progresul patriei comune. *(Aplauze îndelungate)*.

Transformările petrecute în perioada de după eliberare în viața economică și în structura socială a țării, victoria socialismului la orașe și sate au creat condiții pentru afirmarea din plin a ființei naționale a poporului român, pentru dezvoltarea și înflorirea multilaterală a națiunii noastre socialiste.

În ultima vreme o serie de teoreticieni încearcă să acrediteze ideea că națiunile sînt o categorie socială perimată, depășită istoricește, care nu mai pot juca în epoca contemporană un rol de seamă în dezvoltarea societății. Istoria arată însă că apariția națiunii ca formă de comunitate umană și dezvoltarea vieții naționale a popoarelor este un proces social legic, o etapă necesară și obligatorie în evoluția tuturor popoarelor. Formată în condițiile istorice ale societății capitaliste, națiunea a exercitat de la început o puternică înrîurire asupra progresului economic și social, asupra mersului înainte al popoarelor. Marx arăta că perioadele obiectiv necesare ale dezvoltării sociale nu pot fi suprimate ; în cel mai bun caz ele pot fi scurtate. Viața demonstrează că nesocotirea acestui adevăr dialectic, încercarea de a trece peste etapa formării națiunii sau de a împiedica dezvoltarea sa pot aduce grave prejudicii intereselor popoarelor și păcii în lume.

Analiza marxist-leninistă a situației existente în lumea contemporană relevă că, alături de națiunile vechi, cu o existență îndelungată, care au ajuns la maturitate economică și spirituală, există zeci de națiuni tinere sau în curs de formare, care au de străbătut încă un drum lung pentru a ajunge la înflorirea deplină și care joacă sau vor juca un rol din ce în ce mai important în viața internațională.

Sarcina pe care istoria o pune în fața comuniștilor, a patrioților din aceste țări, este aceea ca, exprimînd voința și aspirațiile de libertate și independență ale maselor, să unească toate forțele naționale pentru valorificarea potențialului material și uman al țărilor lor, în scopul dezvoltării progresiste a societății, al înfloririi națiunii.

Popoarele care au luptat secole de-a rîndul pentru scuturarea jugului asupririi străine, simțind gustul libertății și independenței naționale, bucurîndu-se de dreptul de a-și hotărî soarta proprie, viitorul patriei, nu pot renunța

la aceste prerogative sacre, care le asigură mersul sigur spre o orînduire socială mai dreaptă, spre civilizație. Succesele obținute în consolidarea independenței economice și politice de către statele noi mobilizează toate popoarele care mai gem încă sub dominația colonială în lupta pentru scuturarea jugului străin, pentru cucerirea independenței naționale. *(Aplauze puternice)*.

Este știut că, în ciuda a tot felul de piedici, a ocupației străine, popoarele asuprite nu încetează lupta de eliberare, nu pregetă de la nici o jertfă pentru alungarea asupritorilor străini, pentru formarea lor ca națiuni de sine stătătoare, care să poată păși pe calea dezvoltării libere și independente.

Istoria țării noastre constituie un exemplu concludent în această privință. Țara Românească, Moldova, Transilvania s-au aflat veacuri de-a rîndul sub stăpînirea străină. Întreaga această perioadă se caracterizează prin jefuirea bogățiilor țării, ruinarea economiei, distrugerea a nenumărate bunuri materiale și spirituale. Toate acestea au frînat pentru multă vreme forțele de producție, dezvoltarea socială și națională, au făcut ca România să rămînă în urma altor țări cu peste o sută de ani. Dar dominația străină nu a reușit să înăbușe setea de libertate a poporului, să stingă puternica sa dorință de unitate. Greutățile și suferințele nu făceau decît să aprindă și mai puternic flacăra luptei pentru închegarea națiunii, să întărească sentimentul patriotismului, al demnității naționale. *(Aplauze)*. Ideile comunității naționale au însuflețit poporul, i-au înzecit forțele în lupta pentru apărarea și propășirea patriei. Cu mai bine de un secol în urmă, Nicolae Bălcescu, patriot luminat, luptător pentru realizarea unității naționale a poporului nostru, scria : *„Dacă naționalitatea este sufletul unui popor, dacă cîtă vreme el păstrează acest semn caracteristic al individualității sale, acest spirit de*

viață, el este învestit cu dreptul neprescriptibil de-a trăi liber, unitatea națională este chezășuirea libertății lui, este trupul lui trebuincios ca sufletul să nu piară și să amorțească, ci din contră, să poată crește și a se dezvolta"[1].

Socialismul duce mai departe procesul de dezvoltare a națiunii început în epoca burgheză, creează condiții pentru afirmarea deplină a vieții naționale a poporului. Revoluția socialistă, construcția noii orînduiri sociale descătușează toate energiile creatoare ale poporului, constituie în viața fiecărei țări o epocă de redeșteptare națională, de afirmare viguroasă a sentimentelor patriotice ale maselor largi. Lozinca înfloririi multilaterale a patriei socialiste, formulată de partidul comunist, mobilizează forțele oamenilor muncii, constituie un factor de seamă al mersului înainte al poporului. Fără îndoială, națiunea va continua să constituie încă multă vreme baza dezvoltării societății noastre, în întreaga perioadă de construire a socialismului și comunismului. *(Aplauze puternice).*

Este profund nejustă, antiștiințifică, încercarea de a prezenta națiunea socialistă, patria socialistă, ca fiind opuse internaționalismului socialist. Înlăturînd antagonismul dintre națiuni, cauzele asupririi și dominației unor popoare de către altele, socialismul creează bazele obiective ale apropierii și colaborării între state, posibilitatea îmbinării intereselor naționale și internaționale ale popoarelor. Colaborarea între națiuni socialiste egale în drepturi, suverane și independente, multilateral dezvoltate, pe tărîm economic, științific, cultural, contribuie la asigurarea progresului fiecărei țări și la întărirea sistemului socialist mondial, sporește influența socialismului în întreaga lume.

---

[1] *N. Bălcescu.* Opere, vol. I, partea a II-a, București, 1940, p. 105.

Întărirea continuă a fiecărei națiuni socialiste nu numai că nu vine în contradicție cu interesele internaționalismului socialist, ci, dimpotrivă, corespunde întru totul acestor interese, cauzei clasei muncitoare, a oamenilor muncii din întreaga lume, luptei generale pentru victoria socialismului și păcii. *(Aplauze puternice).*

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — PARTE INTEGRANTĂ A MIȘCĂRII MUNCITOREȘTI INTERNAȚIONALE. PROBLEME ACTUALE ALE POLITICII INTERNAȚIONALE A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Tovarăși,

De la începuturile sale, mișcarea muncitorească din România s-a afirmat ca un detașament activ al proletariatului mondial, parte integrantă a mișcării muncitorești internaționale. Ea a întreținut legături strînse cu organizațiile muncitorești și socialiste naționale și internaționale, cu conducătorii eminenți ai proletariatului.

În perioada revoluției din 1848, Marx aprecia Bucureștiul ca un centru important al mișcării revoluționare din această parte a Europei [1]. Scrisorile lui Engels către socialiștii români de la sfîrșitul secolului al XIX-lea oglindesc, de asemenea, interesul viu și simpatia cu care marii dascăli ai proletariatului urmăreau dezvoltarea mișcării revoluționare și muncitorești din țara noastră.

Organizațiile politice ale clasei muncitoare din România au participat la dezbaterea marilor probleme care au stat în diferite etape în fața mișcării muncitorești internaționale, aducîndu-și contribuția la creșterea luptei revolu-

[1] Vezi *K. Marx* și *F. Engels.* Opere, vol. 9, București, Editura politică, 1959, p. 35.

ționare a proletariatului, la dezvoltarea învățăturii marxist-leniniste. Relevînd aportul partidului socialist român în cadrul mișcării muncitorești internaționale, conducerea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din Ungaria scria în 1894 socialiștilor români cu ocazia celui de-al doilea Congres al lor : *„Primiți călduroasele noastre salutări, tovarăși ai tînărului și vigurosului Partid Socialist-Democrat Român, care ocupă deja, grație devotamentului și energiei voastre, un loc însemnat printre partidele socialiste ale continentului“* [1].

Mișcarea muncitorească și socialistă din România și-a manifestat încă de la început solidaritatea și sprijinul activ față de luptele proletariatului mondial. Numeroși combatanți români au luptat pe baricadele Comunei din Paris, apărînd primul stat al muncitorilor, iar în 1905 muncitorii din București și din alte orașe ale țării s-au solidarizat cu lupta proletariatului rus împotriva țarismului, au desfășurat o largă acțiune de sprijinire morală și materială a echipajului revoluționar de pe crucișătorul „Potemkin“, debarcat la Constanța. O pagină vie a spiritului internaționalist al proletariatului și maselor muncitoare din țara noastră o constituie activitatea desfășurată în sprijinul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, lupta pentru apărarea cu arma în mînă a tînărului stat socialist.

Oamenii muncii din țara noastră și-au manifestat solidaritatea cu revoluția proletară ungară, s-au opus participării la intervenția militară organizată și condusă de Antantă, au sprijinit revoluția proletară din Germania, marea răscoală populară din Bulgaria. Luptele revoluționare ale proletariatului din numeroase țări au găsit un viu ecou și o caldă simpatie în rîndurile clasei noastre muncitoare, ale poporului român.

---

[1] „Munca“ din 24 aprilie 1894.

Partidul Comunist Român a cultivat cu consecvență în masele oamenilor muncii spiritul internaționalismului proletar. În anii grei ai ilegalității, el a chemat clasa muncitoare, forțele progresiste ale poporului să se solidarizeze cu lupta revoluționară a poporului chinez, a organizat participarea voluntarilor români la luptele pentru apărarea Spaniei republicane. În perioada de cumpănă pentru întreaga omenire a luptei antifasciste, comuniștii și patrioții români s-au solidarizat cu popoarele Iugoslaviei, Poloniei, Greciei, Austriei, Albaniei și ale celorlalte țări cotropite de hitleriști. În panteonul rezistenței antifasciste și-au înscris numele și o seamă de comuniști și patrioți români înrolați în detașamentele de partizani din Uniunea Sovietică, Franța, Cehoslovacia, Belgia.

În același timp, solidaritatea și simpatia cu care au fost înconjurați partidul și clasa muncitoare din România de către partidele frățești, de către comuniștii de peste hotare au reprezentat un sprijin și un imbold puternic în lupta lor revoluționară. Acest sprijin a fost resimțit îndeosebi în timpul grevelor generale ale muncitorilor ceferiști și tipografi din anul 1888, al răscoalelor țărănești din 1907, luptelor de la Galați din 1916, în timpul grevei generale pe întreaga țară din 1920, al procesului din Dealul Spirii din 1922, al eroicelor lupte din ianuarie-februarie 1933 și în timpul proceselor care le-au urmat.

După cel de-al doilea război mondial, în anii construcției socialiste, partidul nostru a dezvoltat puternic legăturile sale cu toate partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste și capitaliste, precum și cu unele partide socialiste și cu mișcările de eliberare națională din țările coloniale și din tinere state independente. El își manifestă solidaritatea frățească cu lupta eroică a partidelor comuniste și muncitorești pentru socialism, pentru pace și progres social; partidul nostru, organiza-

țiile obștești din țara noastră participă la activitatea organizațiilor internaționale ale clasei muncitoare, femeilor, tineretului, își aduc contribuția la lupta pentru democrație și pace în întreaga lume.

O expresie a relațiilor internaționaliste ale partidului nostru cu celelalte forțe ale mișcării muncitorești este participarea la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a 57 de partide comuniste și muncitorești și alte partide democratice. Partidul nostru a simțit și simte tot timpul sprijinul frățesc al partidelor comuniste, al clasei muncitoare internaționale în munca și lupta sa pentru construirea socialismului, pentru pace și progres social. *(Aplauze)*. Experiența partidului nostru, ca și a altor partide, demonstrează că solidaritatea de luptă a clasei muncitoare, a partidelor comuniste și muncitorești reprezintă o armă invincibilă în lupta pentru victoria idealurilor celor ce muncesc, împotriva exploatării și asupririi, pentru pace și socialism. *(Aplauze)*.

Tovarăși,

Evenimentele internaționale confirmă că în epoca noastră rolul hotărîtor în dezvoltarea istorică îl are socialismul. Potențialul economic, tehnico-științific și militar al țărilor socialiste influențează tot mai mult balanța raportului de forțe pe arena mondială. Poporul nostru se bucură din toată inima de realizările popoarelor frățești, de succesele obținute în dezvoltarea economiei și culturii, în creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii din țările socialiste.

Construirea societății noi este o operă vastă, care cere rezolvarea unei uriașe complexități de probleme; de aceea ea nu este scutită de greutăți, de insuccese temporare, de greșeli. Caracteristic țărilor socialiste este însă întărirea și consolidarea lor continuă, perfecționarea me-

canismului economic și social, înflorirea multilaterală a societății. Lumea nouă a socialismului pășește înainte, acumulează noi forțe, își demonstrează viabilitatea, uriașele posibilități de progres, constituind un factor mobilizator în lupta pentru o viață mai bună a oamenilor muncii de pretutindeni. *(Vii aplauze).*

Diversitatea condițiilor economice, sociale și naționale din țările socialiste determină forme și metode diferite în aplicarea tezelor generale ale marxism-leninismului, în rezolvarea problemelor concrete ale construcției noii orînduiri.

Socialismul și comunismul nu sînt o schemă rigidă, un tipar în care trebuie constrînsă să intre realitatea vieții sociale. Superioritatea orînduirii noi, socialiste, stă în faptul că ea se construiește pe baza științei celei mai înaintate, care pornește de la cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării societății, de la cerințele fiecărei etape a vieții sociale, de la particularitățile naționale ale fiecărui popor și fiecărei țări, ține seama de condițiile diferite în care s-a format și se dezvoltă fiecare națiune. Construirea socialismului și comunismului este expresia voinței fiecărui popor, a intereselor și aspirațiilor sale vitale — în aceasta constă invincibilitatea noii orînduiri, forța și trăinicia ei de granit.

Nu există comunism național și comunism internațional ; comunismul este în același timp și național și internațional. Socialismul nu este o noțiune abstractă ; el a devenit realitate în 14 țări, și alte popoare se îndreaptă spre socialism. Fiecare popor, construind socialismul, îndeplinește o sarcină națională și în același timp internațională, contribuind la mersul general al omenirii spre socialism. *(Aplauze puternice).* Comunismul nu este îndreptat împotriva nici unui popor. Comunismul este opus numai capitalismului, nu popoarelor care mai devreme

sau mai tîrziu vor ajunge toate la comunism. *(Aplauze îndelungate).*

În activitatea vastă și complexă de edificare a noii orînduiri sociale, între țările socialiste se statornicesc relații de tip nou, de solidaritate și întrajutorare tovărășească. Aceste relații, instaurate pentru prima oară în istorie între state, se dezvoltă și se perfecționează necontenit. Este posibil ca în cadrul acestui proces, între țările socialiste să apară deosebiri de vederi în legătură cu unele probleme ale colaborării dintre state, cu interpretarea unor probleme noi ale dezvoltării societății, ale situației internaționale. Acestea nu trebuie însă să afecteze relațiile internaționaliste dintre țările socialiste, întemeiate pe identitatea țelurilor fundamentale, pe comunitatea orînduirii sociale, pe principiile egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, respectării independenței și suveranității naționale, avantajului reciproc și întrajutorării frățești. Tocmai prin relațiile de tip nou pe care le promovează între popoare, între țări, socialismul exercită o puternică înrîurire internațională.

Partidul nostru pune în centrul politicii sale externe prietenia strînsă și alianța frățească cu statele socialiste, întărirea continuă a colaborării multilaterale cu toate țările socialiste. Relațiile Republicii Socialiste România cu celelalte țări socialiste se dezvoltă continuu, în interesul poporului nostru și al celorlalte popoare frățești, al cauzei generale a socialismului.

Relațiile dintre România și Uniunea Sovietică se dezvoltă în folosul ambelor popoare. Prezența delegației Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, în frunte cu tovarășul Leonid Brejnev, la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, vizita delegației guvernamentale și de partid a României în U.R.S.S. și participarea delegației partidului nostru la Congresul al

XXIII-lea al P.C.U.S., convorbirile pe care le-am avut cu conducătorii sovietici au contribuit la dezvoltarea colaborării multilaterale dintre țările noastre, la întărirea prieteniei româno-sovietice. *(Aplauze).*

Relațiile dintre țara noastră și Republica Populară Chineză se dezvoltă, de asemenea, continuu, în interesul celor două țări. Vizita în țara noastră, cu prilejul celui de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, a delegației Partidului Comunist Chinez, în frunte cu tovarășul Den Siao-pin, convorbirile pe care le-am avut cu această ocazie cu tovarășii chinezi, au contribuit la întărirea relațiilor româno-chineze, la dezvoltarea prieteniei dintre cele două țări și popoare. *(Aplauze).*

În cursul acestui an au avut loc schimburi de delegații între țara noastră și Republica Populară Bulgaria — vizita delegației noastre de partid și de stat în țara vecină și vizita în România a tovarășului Todor Jivkov. Întîlnirile și discuțiile purtate au scos în relief faptul că între cele două țări — cu vechi și bogate tradiții de prietenie —, între partidele și popoarele noastre se dezvoltă continuu relațiile de colaborare multilaterală frățească. *(Aplauze).*

Nu de mult au vizitat România tovarășul János Kádár și alți conducători maghiari cu care am purtat discuții prietenești privind dezvoltarea relațiilor dintre partidele și țările noastre, în folosul ambelor popoare. *(Aplauze).*

Recent au fost în țara noastră tovarășul Iosip Broz Tito și alți tovarăși iugoslavi. Vizita lor, discuțiile purtate, au contribuit la mai buna cunoaștere reciprocă a vieții și muncii celor două popoare, au relevat posibilitatea intensificării colaborării multilaterale dintre România și Iugoslavia, au contribuit la întărirea prieteniei tradiționale româno-iugoslave. *(Aplauze).*

De asemenea, în ultimul an partidul nostru a avut schimburi de delegații cu prilejul participării la congrese

de partid sau cu ocazia unor vizite oficiale, și cu celelalte țări socialiste — Republica Socialistă Cehoslovacă, Republica Populară Polonă, Republica Democrată Germană, Republica Populară Albania, Republica Democrată Vietnam, Republica Populară Democrată Coreeană, Republica Populară Mongolă, Republica Cuba. Acordurile economice anuale și de perspectivă încheiate cu statele socialiste, schimburile de experiență pe tărîm tehnic, științific, cultural și în alte domenii cu aceste state, ilustrează activitatea susținută desfășurată de partidul și guvernul țării noastre în direcția dezvoltării colaborării și unității țărilor sistemului socialist mondial. Țara noastră va depune și în viitor toate eforturile pentru a contribui la întărirea unității țărilor socialiste în interesul popoarelor noastre, al tuturor forțelor progresiste și iubitoare de pace. *(Aplauze puternice, îndelungate).*

Tovarăși,

Un rol istoric de cea mai mare însemnătate joacă în zilele noastre mișcarea comunistă internațională — cea mai importantă forță politică a contemporaneității. Partidele comuniste și muncitorești din țările capitaliste duc o luptă grea împotriva forțelor imperialiste reacționare, pentru satisfacerea revendicărilor clasei muncitoare, ale maselor largi ale poporului, pentru apărarea democrației, independenței și suveranității naționale, pentru zădărnicirea planurilor agresive ale imperialismului, pentru menținerea păcii.

Este știut că lupta pentru socialism se duce în lumea capitalistă în condiții deosebit de diferite de la țară la țară. Experiența dovedește că clasa muncitoare și partidul său pot asigura succesul revoluției proletare numai elaborîndu-și linia strategică și tactică corespunzător condițiilor și particularităților țării respective. Complexitatea vieții

politice, a proceselor revoluționare cere partidelor comuniste să stăpînească în orice moment toate formele de luptă, precum și capacitatea de a le înlocui rapid, potrivit schimbărilor ce intervin în desfășurarea evenimentelor.

Uriașa diversitate a situațiilor care se creează în viața și lupta celor aproape 90 de partide comuniste existente în prezent în lume exclude posibilitatea conducerii activității lor dintr-un centru internațional. Încă în 1943, cu ocazia luării hotărîrii de autodizolvare a Cominternului, la care a participat și partidul nostru, prezidiul Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste arăta : *„Rezolvarea problemelor mișcării muncitorești din fiecare țară, luată separat, prin forțele unui centru internațional, oricare ar fi el, va întîmpina piedici de netrecut. Deosebirea adîncă dintre căile istorice de dezvoltare a diferitelor țări, de asemenea, caracterul deosebit și chiar contradictoriu al orînduirii lor sociale, ritmul și nivelul diferit al dezvoltării lor politice, sociale și economice, gradul deosebit de dezvoltare, de conștiință și de organizare al clasei muncitoare au determinat deosebirea adîncă a problemelor ce se pun în fața clasei muncitoare în diferite țări"* [1]. Încercarea de a crea un nou centru unic al mișcării comuniste internaționale prin crearea Biroului Informativ, care și-a asumat chiar dreptul de a „exclude" din mișcarea comunistă internațională un partid sau altul, a dăunat activității partidelor comuniste, intereselor clasei muncitoare din diferite țări. Hotărîrea de încetare a activității Biroului Informativ era o necesitate impusă de viață, de cerințele economice și social-politice interne și externe ale activității partidelor comuniste.

Viața arată că nimeni nu poate cunoaște mai bine realitățile economice, raportul și dispozitivul forțelor de clasă dintr-o țară sau alta, situația politică internă și

---

[1] Arhiva C.C. al P.C.R., dosar nr. 7 944, fond 1, filele 1—47.

internațională, evoluția acesteia, decît partidul comunist, forțele revoluționare și patriotice din țara respectivă. De aceea lor le aparține în exclusivitate dreptul de a elabora linia politică, strategia și tactica revoluționară a clasei muncitoare, metodele de luptă, aplicînd în mod creator adevărurile generale ale marxism-leninismului. Acest drept nu poate constitui obiectul vreunei dispute, fiecare partid comunist fiind răspunzător în fața clasei muncitoare căreia îi aparține, a propriului popor.

În lumea contemporană au loc mari prefaceri economico-sociale. Înțelegerea schimbărilor ce au loc, a legilor obiective care le guvernează și desprinderea unor concluzii politice juste cer o analiză științifică profundă a evenimentelor ; ea nu se poate face prin comparații mecanice cu situații de acum 50—60 de ani, sau recurgîndu-se numai la citate din clasici. Acest mod de abordare a problemelor constituie o piedică în dezvoltarea gîndirii marxist-leniniste. De asemenea, nimeni nu poate pretinde în mod serios că are dreptul sau capacitatea de a spune ultimul cuvînt în interpretarea fenomenelor sociale. Dezvoltarea continuă a științelor sociale, a teoriei marxist-leniniste corespunzător noilor condiții economice, sociale și istorice are nevoie de un climat științific, de schimb liber de păreri, de cercetări și căutări și nu de calificări și etichetări împotriva oricărei păreri noi, etichetări care duc la frînarea gîndirii creatoare marxiste, la împiedicarea mersului înainte al mișcării comuniste și muncitorești. *(Aplauze puternice).*

Studiind realitățile vieții sociale din țara respectivă, ținînd seama de legile obiective, învățînd din propria sa experiență și din experiența altor partide, fiecare partid poate să-și aducă contribuția la îmbogățirea continuă a tezaurului comun al învățăturii marxist-leniniste.

Viața poate scoate la iveală la un moment dat neconcordanțe de vederi în mișcarea comunistă cu privire la unele probleme ale dezvoltării sociale contemporane. Aceasta nu trebuie însă să afecteze raporturile dintre partidele comuniste și muncitorești. Dat fiind că precumpănitoare sînt interesele și scopurile superioare ce unesc partidele comuniste sub steagul marxism-leninismului și internaționalismului proletar, partidul nostru consideră că analizarea în spirit constructiv, tovărășesc, de respect și înțelegere reciprocă, a deosebirilor de vederi, discutarea tuturor problemelor divergente de la partid la partid, de la conducere la conducere, pot asigura baza trainică a consolidării unității mișcării comuniste și muncitorești. *(Aplauze puternice).*

O importanță hotărîtoare pentru restabilirea și întărirea unității mișcării comuniste și muncitorești are respectarea consecventă a normelor de bază ale raporturilor dintre partide, a principiilor independenței, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și internaționalismului proletar. Credincios acestor norme, partidul nostru dezvoltă relațiile tovărășești cu partidele frățești din întreaga lume, intensifică schimbul de experiență, vizitele reciproce, acționează pentru strîngerea relațiilor cu mișcările socialiste și alte organizații și forțe progresiste din țările capitaliste și din tinerele state. Partidul comunist își va aduce și în viitor contribuția activă la întărirea unității mișcării comuniste internaționale. *(Vii aplauze).*

Un rol important în cadrul procesului revoluționar mondial îl au mișcarea de eliberare națională a popoarelor, tinerele state independente, care prin lupta lor contribuie la slăbirea forțelor imperialismului. Înlăturarea asupririi naționale, dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni, respectarea dreptului popoarelor de a-și hotărî singure soarta, de

a-şi alege calea dezvoltării corespunzător aspiraţiilor şi voinţei lor, constituie un imperativ fundamental al vremurilor noastre. Forţe uriaşe se ridică pe toate continentele împotriva amestecului imperialismului în treburile interne ale altor popoare, împotriva actelor agresive la adresa unor ţări independente.

Poporul român îşi manifestă solidaritatea deplină cu popoarele care luptă pentru scuturarea jugului dominaţiei străine, împotriva colonialismului şi neocolonialismului, pentru apărarea şi consolidarea independenţei naţionale, urmăreşte cu satisfacţie prefacerile progresiste care au loc în viaţa economică, politică, socială a popoarelor ce şi-au cucerit independenţa. Ţara noastră dezvoltă legăturile de prietenie şi colaborare cu ţările din Asia şi Africa, cu statele arabe, cu ţările din America Latină. România va dezvolta şi în viitor colaborarea cu tinerele state independente care luptă pentru înlăturarea urmărilor dominaţiei coloniale, dezvoltarea forţelor de producţie, întărirea economiei şi progresul social, a independenţei lor naţionale. *(Aplauze).*

Deşi raportul de forţe pe arena mondială s-a schimbat în favoarea socialismului, democraţiei şi păcii, imperialismul continuă totuşi să reprezinte o gravă ameninţare la adresa păcii popoarelor ; el foloseşte potenţialul său economic şi militar, poziţiile ce le deţine, pentru a se opune dezvoltării istorice, progresului omenirii. Un şir de evenimente arată că cercurile imperialiste şi-au intensificat în ultimul timp activitatea agresivă, se amestecă făţiş în viaţa unor ţări suverane, pun la cale comploturi şi lovituri de stat, exercită presiuni asupra unor state, încordînd situaţia internaţională, punînd în primejdie cuceririle popoarelor şi pacea lumii.

O vie reacţie de dezaprobare şi protest au stîrnit în cercurile largi ale opiniei publice progresiste internaţio-

nale represiunile sîngeroase la care sînt supuși comuniștii și ceilalți militanți democrați și patrioți din Indonezia. Poporul român își exprimă adînca îngrijorare în legătură cu evoluția situației politice din Indonezia, consideră că este absolut imperios să se pună capăt prigoanei antidemocratice împotriva forțelor progresiste din această țară. *(Aplauze).*

Este incontestabil că atîta timp cît va exista imperialismul, vor exista și cauzele care generează tendințe de agresiune, atentate la independența popoarelor, conflicte internaționale, va persista pericolul unui nou război mondial. Aceasta impune menținerea vigilenței popoarelor, unirea și mobilizarea într-un singur torent a tuturor forțelor antiimperialiste, desfășurarea unei lupte hotărîte pentru dejucarea planurilor cercurilor agresive reacționare și asigurarea păcii.

Pornind de la considerentul că fiecare țară, mare sau mică, poartă răspunderea pentru menținerea păcii, Republica Socialistă România militează pentru pace și colaborare internațională. Împreună cu celelalte state iubitoare de pace, țara noastră se pronunță pentru stingerea tuturor focarelor de război, în primul rînd pentru încetarea agresiunii Statelor Unite ale Americii în Vietnam. Cercurile conducătoare ale Statelor Unite ar trebui să înțeleagă că această cale nu le poate aduce nimic bun, că este necesar să dea dovadă de realism, să înceteze bombardarea Republicii Democrate Vietnam, stat suveran și independent, să-și retragă trupele din Vietnam, lăsînd poporul vietnamez să-și rezolve problemele interne de sine stătător, corespunzător propriei sale voințe. România susține în întregime poziția guvernului Republicii Democrate Vietnam și a Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud — singurul reprezentant al poporului din Vietnamul de sud —, cere respectarea strictă a acor-

durilor de la Geneva. Vreau să menționez, tovarăși, cu această ocazie, că numeroși cetățeni români, în special tineri, și-au exprimat dorința de a merge să lupte ca voluntari în Vietnam. *(Aplauze puternice, îndelungate).* Desigur, această problemă se va pune numai atunci cînd va cere poporul vietnamez ; în acest caz dorința cetățenilor respectivi va putea fi satisfăcută. *(Aplauze).* Vizita pe care o face delegația de partid și guvernamentală română în Republica Democrată Vietnam este o expresie a sentimentelor de prietenie și solidaritate pe care poporul nostru le are față de poporul vietnamez, a sprijinului pe care el îl acordă luptei drepte a eroicului popor vietnamez. *(Aplauze puternice).*

România dezvoltă raporturi de cooperare cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială, considerînd că aceasta este una din căile spre întărirea încrederii și colaborării între popoare. Se desfășoară în mod pozitiv relațiile economice, culturale, științifice și politice cu Franța, Italia, Anglia, Austria și alte țări.

Doresc să subliniez în mod deosebit posibilitățile existente pentru dezvoltarea relațiilor economice, culturale și științifice dintre România și Franța, care, după cum este știut, au vechi tradiții de prietenie și colaborare. *(Aplauze).* Aceasta corespunde, așa cum a reieșit și cu ocazia vizitei recente în România a ministrului de externe al Franței, dorinței și intereselor popoarelor român și francez, precum și cauzei generale a păcii și colaborării internaționale.

S-au intensificat, de asemenea, în ultimul timp relațiile țării noastre cu statele din nordul Europei și cu celelalte țări din vestul continentului, și considerăm că există perspective favorabile pentru lărgirea și diversificarea lor. Trebuie menționat că s-au făcut progrese în relațiile economice cu Republica Federală Germană ; ele s-ar putea

dezvolta și în alte domenii dacă Germania de vest ar dovedi o apreciere mai realistă asupra situației politice internaționale din momentul de față. Trebuie să menționăm, de asemenea, că relațiile economice ale României cu Statele Unite ale Americii, deși ar putea fi mai active, se dezvoltă lent, și aceasta nu datorită reținerii României.

Viața arată că în lumea contemporană singurul temei pe care se pot așeza relațiile internaționale dintre state sînt respectarea suveranității și independenței naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc. Desfășurarea vieții internaționale demonstrează că, în ciuda diferitelor obstacole, aceste principii sînt tot mai larg recunoscute ca singura bază rațională, acceptabilă pentru dezvoltarea colaborării între popoare și asigurarea păcii în lume.

Una din barierele în calea colaborării dintre popoare o constituie blocurile militare și existența bazelor militare și a trupelor unor state pe teritoriile altor state. Existența blocurilor, precum și dislocarea de trupe în alte țări, reprezintă un anacronism incompatibil cu independența și suveranitatea națională a popoarelor, cu relațiile normale dintre state. Cercuri din ce în ce mai largi ale opiniei publice și tot mai multe state manifestă tendințe, care cîștigă tot mai mult teren în ultima vreme, spre lichidarea blocurilor militare, desființarea bazelor străine și retragerea trupelor de pe teritoriul altor țări. Realizarea acestor dorințe arzătoare ale popoarelor ar avea o deosebită importanță și ar da un puternic impuls dezvoltării încrederii între popoare, destinderii situației internaționale, consolidării păcii în lume. *(Vii aplauze).*

Țara noastră militează pentru încetarea acumulării de armament, pentru realizarea dezarmării, pentru interzicerea folosirii armelor nucleare și distrugerea integrală a stocurilor existente.

Considerăm că o mare importanță pentru statornicirea unui climat de destindere și pace pe continentul nostru și în întreaga lume ar avea crearea unui sistem eficient de securitate europeană, lichidarea rămășițelor celui de-al doilea război mondial. O expresie a eforturilor depuse de Republica Socialistă România în această direcție o constituie rezoluția inițiată la O.N.U., la care s-au raliat și alte țări, cu privire la acțiunile pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între statele europene aparținînd unor sisteme social-politice diferite. Aceasta corespunde intereselor vitale ale popoarelor Europei care au suferit pagube incalculabile de pe urma celor două războaie mondiale. Reglementarea pașnică a problemei germane, împiedicarea revanșarzilor vest-germani de a avea acces la arma nucleară pot contribui în măsură considerabilă la consolidarea păcii în Europa.

Relațiile dintre România și țările balcanice cunosc în ultima vreme o evidentă îmbunătățire. Vechile legături tradiționale între popoarele din Balcani, interesele lor actuale fundamentale, progresele încurajatoare obținute pînă în prezent pe calea colaborării pledează pentru noi eforturi ale tuturor statelor balcanice, socialiste și nesocialiste, în vederea dezvoltării relațiilor prietenești și îmbunătățirii climatului politic din această zonă a Europei.

În ultimul timp s-au făcut progrese în îmbunătățirea relațiilor dintre România și Turcia. În această direcție este de remarcat vizita făcută recent de delegația parlamentară turcă în România, care a evidențiat dorința ambelor popoare de a dezvolta colaborarea, de a-și aduce contribuția la cauza păcii în Balcani și în viața internațională. Relațiile noastre cu Grecia s-au intensificat și există condiții pentru dezvoltarea lor în viitor în interesul celor două popoare.

Îmbunătățirea continuă a relațiilor între toate țările balcanice, indiferent de orînduirea lor socială, transformarea Balcanilor și a regiunii Mării Adriatice într-o zonă a colaborării pașnice, fără arme nucleare ar avea o mare importanță pentru pacea în această regiune și în întreaga lume. *(Aplauze).*

Întărirea colaborării internaționale cere îmbunătățirea activității Organizației Națiunilor Unite, asigurarea universalității acestei organizații, restabilirea drepturilor legitime la O.N.U. ale Republicii Populare Chineze și altor state, înfăptuirea unei reprezentări echitabile a statelor din Asia și Africa, respectarea principiilor fundamentale ale Cartei.

România își va aduce contribuția activă și în viitor la lupta forțelor progresiste pentru zădărnicirea unui nou război, pentru dezvoltarea colaborării și încrederii reciproce între popoare, pentru salvgardarea păcii. Ne exprimăm convingerea că forțele înaintate ale lumii contemporane vor asigura triumful cauzei progresului social și păcii între popoare. *(Vii aplauze).*

Tovarăși,

Sărbătorirea zilei de 8 Mai prilejuiește comuniștilor, tuturor oamenilor muncii retrospectiva unei importante etape din istoria revoluționară a poporului român. Niciodată în România n-a existat un alt partid politic cu o istorie atît de bogată și glorioasă care să fi luptat cu abnegație și să fi realizat atîta pentru fericirea poporului român, pentru măreția națiunii noastre. *(Aplauze puternice).* Partidul nostru s-a născut și a crescut o dată cu proletariatul ; destinul său este strîns legat de cel al clasei muncitoare, al întregului popor român. Partidul Comunist Român este un detașament activ în marea miș-

care revoluţionară, democratică şi progresistă a lumii contemporane. *(Aplauze puternice).*

Toate transformările sociale şi marile înfăptuiri realizate în ţara noastră sînt rezultatul luptei de veacuri a maselor muncitoare, a celor mai luminaţi gînditori, revoluţionari şi patrioţi ai ţării, sînt rodul eforturilor întregului popor român. Generaţiilor de azi istoria le-a hărăzit fericirea de a vedea înfăptuindu-se visurile şi dorinţele cele mai cutezătoare ale înaintaşilor, lor le-a revenit misiunea de a făuri viitorul de aur al patriei. *(Vii aplauze).*

Pentru partidul nostru, pentru toţi comuniştii din România nu există datorie mai sfîntă decît aceea de a-şi închina viaţa continuării acestei opere minunate, de a duce mai departe făclia luminoasă a progresului în patria noastră, de a face să strălucească tot mai puternic chipul României socialiste. Generaţii după generaţii vor slăvi partidul comuniştilor care ridică România tot mai sus, spre înaltele piscuri ale civilizaţiei comuniste. *(Aplauze şi urale puternice. Întreaga asistenţă ovaţionează îndelung).*